

NOT

5 Aralık 1934'te seçme yaşı 18'den 22'ye çıkartılmış ve kadınlara seçme ve seçilme hakkı tanınmıştır. (1935'teki 5. dönem TBMM'ye 18 kadın milletvekili seçilmiştir.)

II. HUKUK ALANINDA YAPILAN İNKILAPLAR

- Osmanlı Devleti'nde hukuk birliğinin olmaması nedeniyle, bunu fırsat bilen Avrupa devletleri, Hıristiyan ve Musevilerin haklarını koruma bahanesiyle devletin içişlerine karışma fırsatı bulmuşlardı.
- "**Mecelle**" denilen ve İslam hukukuna göre düzenlenen medeni hukuk, toplumun ihtiyaçlarına ve çağın şartlarına uygun değildi.
- İslam hukuk sistemi yeni devletin bağlı bulunduğu temel ilkelere (laik esaslar) uymuyordu. Bu nedenle hukuk alanında önemli çalışmalar yapıldı.

NOT

Mecelle, İslam dininin medeni hukuka ilişkin hükümlerinin bir araya toplanmasıyla II. Abdülhamit Dönemi'nde Ahmet Cevdet Paşa tarafından oluşturulmuştur.

Türk Medeni Kanunu'nun Kabulü (17 Şubat 1926)

- Hukuk ve devlet düzeninde laikliğin sağlanması ve Türkiye Cumhuriyeti'nde yaşayan herkese aynı yasaların uygulanması amacıyla çalışmalar başlatılmıştır. Medeni Kanun; aile hakları, evlenme, boşanma ve miras gibi konuları ele almaktadır.
- Yapılan çalışmalar sonucunda, Avrupa medeni kanunları incelenerek **İsviçre Medeni Kanunu** bazı değişiklikler yapılarak "**Türk Medeni Kanunu**" adıyla benimsenmiştir.
- 1926 yılında Medeni Kanun'un kabul edilmesinden sonra tüm hukuk mevzuatı laik esaslara göre yeniden düzenlenmiş ve aynı yıl Ceza Kanunu, Borçlar Kanunu, Ticaret Kanunu kabul edilmiştir.
- Böylece, hukuktaki mevcut ikilikler ortadan kaldırılarak, ırk, din, mezhep ve cinsiyet farkı gözetilmeksizin vatandaşlar arasında eşitlik sağlanmıştır.

İsviçre Medeni Kanunu'nun Alınmasının Nedenleri

- * Avrupa'da hazırlanan medeni kanunların en yenisi olması
- * Çeşitli sorunlara pratik ve akılcı çözümler getirmesi
- * Çağdaş ve laik ilkelere uygun olması
- * İfadelerin ve kavramlarının açık olması
- * Yeni bir medeni kanun hazırlanması için uzun bir sürenin gerekli olması

Medeni Kanun'un Getirdiği Yenilikler

- * Özel ve aile hukukundaki farklı dinsel ve geleneksel uygulamalar kalkmıştır.
- * Hukuk birliği sağlanmıştır.

- * Kadın ile erkek arasında toplumsal ve ekonomik alanda eşitlik sağlanmıştır.
- * Kadına mesleğini seçme hakkı verilmiş, aile toplumun temeli sayılmış, resmi nikah zorunluluğu ve tek eşlilik getirilmiş, kadına boşanma hakkı verilmiştir.
- * Kadına, mirasta ve tanıklıkta (şahitlik) eşitlik sağlanmıştır.
- * Patrikhanenin dünya işleriyle ilgili yetkileri kaldırılmış ve bu kurum sadece Rum Ortodokslarının dini merkezi olarak kalmıştır.
- * İlk laik hukuk sistemi oluşmuştur.

NOT

Kadınlara 1930 yılında belediye seçimlerine katılma, 1934 yılında milletvekili seçme ve seçilme hakkı tanınmıştır. Böylece birçok Avrupa ülkesinden önce Türk kadınları siyasi haklarını elde etmişlerdir. Bu gelişme Medeni Kanun ile değil 1924 Anayasası'nda yapılan değişiklikle yaşanmıştır.

Kendini Dene**1926 yılında Türk Medeni Kanunu'nun kabul edilmesiyle;**

- I. Hukukta birliği sağlamak
- II. Laik hukuk anlayışını oluşturmak
- III. Çağdaş hukuk düzenini kurmak

amaçlarından hangilerine ulaşılmak istendiği savunulabilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) II ve III

E) I, II ve III

III. TOPLUMSAL ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR**1. Kılık - Kıyafet İnkılabı (25 Kasım 1925)**

- * Türk ulusunun, dış görünüş ve giysiler ile de çağdaşlaşmasını amaçlayan Mustafa Kemal, bu konuda öncülük etmiş ve Kastamonu'da şapka giyerek halkın karşısına çıkmıştır. Daha sonra fes, kalpak vs türü şapkalar yasaklanmış, bunların yerine şapka giyilmesi kabul edilmiştir (25 Kasım 1925).
- * 1934 yılında çıkarılan bir yasayla din adamlarının sadece ibadet yerlerinde dinsel giysiler giyebilecekleri, dışarıda ise bu kıyafetler ile dolaşamayacakları kabul edilmiştir. Sadece her dinin din başkanı (Patrik, Hahambaşı ve Diyanet İşleri Başkanı) dinsel kıyafetlerle serbestçe gezebilecekti.

Atatürk'ün Kastamonu'ya gelişi (1925)

2. Tekke, Zaviye ve Türbelerin Kapatılması (30 Kasım 1925)

- * Osmanlı Devleti'nin özellikle son döneminde yapılan yeniliklere şiddetle karşı çıkanların toplandıkları bir yer haline dönüşen tekke, zaviye ve türbeler çıkarılan bir kanunla kapatılmıştır.

3. Takvim, Saat ve Ölçülerde Değişiklik

- * Bu alandaki uygulamalar, Batılı devletlerden farklı olduğu için çağdaşlaşmanın bir gereği olarak değiştirilmeleri uygun görülmüştür.
- * 26 Aralık 1925'te Hicri ve Rumi Takvim yerine **Miladi Takvim**; alaturka saat yerine **alafranga saat** (uluslararası saat sistemi) kabul edilmiştir. Bu uygulamaya 1 Ocak 1926'da başlanmıştır.
- * **Latin rakamları** kabul edilmiştir (24 Mayıs 1928).
- * **Milletlerarası ölçüler** (ağırlık - uzunluk) kabul edilmiştir (1 Nisan 1931).
- * Hafta tatili cumadan pazara alınmıştır (1935).

NOT

Bu yenilikler çağdaşlaşma ve medenileşme yanında, uluslararası ekonomik ilişkilerde de büyük kolaylıklar sağlamıştır. Ayrıca ülke içindeki uygulamalarda da birlik sağlanmıştır.

4. Soyadı Kanunu'nun Kabulü (1934)

- * Bu yenilik; özellikle okul, askerlik, tapu ve miras işlerinde ortaya çıkan karışıklıkları önlemek için getirilmiştir.
- * 21 Haziran 1934'te çıkarılan Soyadı Kanunu'na göre, her Türk ailesinin gülünç ve ahlaka aykırı olmayan Türkçe bir soyadı alması kabul edilmiştir. Ayrıca ağa, paşa, bey, hacı gibi ayrıcalık belirtilen bazı ünvanların da kullanılması yasaklanmıştır.

NOT

Bu kanundan sonra TBMM, Mustafa Kemal Paşa'ya "Atatürk" soyadını vermiş ve bu soyadının başkaları tarafından kullanılması yasaklanmıştır.

Atatürk'e 1934 yılında verilen Nüfus Hüviyet Cüzdanı

Aşağıdaki boşlukları uygun kelimelerle doldurunuz.

1. Toplumsal ve ekonomik anlamda kadın-erkek eşitliği Kanunu'nun kabulüyle gerçekleşmiştir.
2. İnkılabı ile topluma çağdaş bir görünüm kazandırmak amaçlanmıştır.
3. kapatılması, toplumsal hayatın laikleşmesine yönelik bir çalışmadır.
4. Batıyla ilişkilerin kolaylaştırılması amacıyla 1 Ocak 1926 yılından itibaren Takvim kullanılmaya başlanmıştır.
5. Kanunu ile beraber ağa, paşa, bey gibi unvanlar kaldırılmıştır.

IV. EKONOMİ ALANINDA YAPILAN İNKILAPLAR

- * Siyasal bağımsızlığın, ekonomik bağımsızlığa dayandığını çok iyi bilen Mustafa Kemal, yeni devleti ekonomik yönden güçlü hale getirmek amacıyla daha Kurtuluş Savaşı yıllarında çalışmalar başlatmıştır.
- * TBMM, 1 Mart 1922'de ekonomi politikasını şöyle belirlemiştir:
 - Kapitülasyonlar nedeniyle geri kalmış sanayiye canlandırmak
 - Ormanları korumak ve ormanlardan en iyi şekilde yararlanmak
 - Kamu çıkarlarını doğrudan ilgilendiren kuruluşları ve girişimleri sahip olunan güç oranında devletleştirmek
 - Madenleri işletmek ve bu alanda çalışmak isteyen özel girişimcilere yardımcı olmak
 - Tarım ve sanayi alanında dengeli gelişmeyi sağlamak, devlet bütçesini ekonomi ile uyumlu hale getirmek
- * Böylece, daha bağımsızlık kazanılmadan önce ülkeyi kalkındırma programında ekonomik faaliyetler bir bütün olarak kabul edilmişti. Çünkü ülkenin her alanda kalkınmaya ihtiyacı vardı.
- * Kurtuluş Savaşı kazanıldıktan sonra izlenecek ekonomik politikayı saptamak amacıyla 17 Şubat 1923'te, İzmir'de **"Türkiye İktisat Kongresi"** toplanmıştır.
- * Toplumun çeşitli ekonomik kesimlerinden 1135 delegenin katıldığı bu kongrede, tartışılan konular arasında kapitülasyonların kaldırılması da yer almıştır.
- * Değişik iş çevrelerinden temsilcilerin katıldığı bu kongrenin en önemli sonucu, **"Misak-ı İktisadi"** denilen milli ekonomi ilkesinin kabul edilmesidir.
- * Buna göre, Türk milleti kan dökerek kazandığı bağımsızlığından asla taviz vermeyecektir. Ekonomik kalkınma bu bağımsızlık içinde sağlanacaktır.
- * Milli ekonomi ilkesi, büyük devletlerin boyunduruğu altına girmeden Türkiye'nin, kendi çabasıyla kaynaklarını değerlendirerek kalkınmasını öngörmüştür.

- * Kongrede özel girişimcilerin kredilerle desteklenmesi, bunun için bir devlet bankasının kurulması, sanayinin geliştirilmesi, özel sektörün kuramadığı büyük işletmeleri devletin kurması, yabancı tekellerden kaçınılması, iş erbabına işçi denilmesi ve sendika kurma hakkının tanınması temel ilkeler olarak kabul edilmiştir.

Atatürk, İzmir'de toplanan
Türkiye İktisat Kongresi'nde (1923)

NOT

Ekonomik alanda atılan en önemli adım ise Lozan Barış Antlaşması ile kapitülasyonların kaldırılmasıdır. Böylece Anadolu toprakları, Avrupa devletlerinin hammadde kaynağı ve pazarı olma durumundan kurtarılmıştır.

Tarım Alanındaki Gelişmeler

- * Ürün üzerinden peşin olarak alınan ve giderek Türk köylüsü için ağır bir yük olmaya başlayan **Öşür (Aşar) vergisi** kaldırılmıştır (17 Şubat 1925). Böylece devlet desteğiyle köylünün, üretimde daha verimli hale gelmesine çalışılmıştır.
- * Köylüye ucuz kredi sağlamak için, **Ziraat Bankası**'nın imkanları artırılmıştır.
- * **Tarım Kredi Kooperatifleri**, (1928 - 1929) fidanlık ve üretme çiftlikleri ile tarımı modernleştirmek ve geliştirmek amacıyla **Yüksek Ziraat Enstitüsü** kurulmuştur.
- * Çay ve şeker pancarı gibi endüstriyel bitkilerin ekimi yaygınlaştırılmıştır.
- * Topraksız köylüye toprak vermek amacıyla, 1929'da **Toprak Reformu Kanunu** çıkarılmıştır. Ancak bu reform amacına ulaşamamıştır.

Atatürk bir inceleme sırasında Orman Çiftliğinde (1935)

Ticaret Alanındaki Gelişmeler

- * Cumhuriyetten önce, ticaret işleri daha çok azınlıkların elindeydi. Bu nedenle Atatürk, ticaret hayatını, milli çıkarlar doğrultusunda geliştirmek için çaba harcamıştır.
- * İş sahiplerine kredi sağlamak için, ilk özel banka olan **İş Bankası**'ni kurmuştur (1924).
- * 1 Temmuz 1926'da **Kabotaj Kanunu** çıkarılmış ve Türk limanları arasında gemi işletme hakkının sadece Türklere ait olduğu belirtilmiştir. Çünkü Osmanlı Devleti'nde kapitülasyonlar nedeniyle Türkler, kendi denizlerinde ve kendi iskeleleri arasında gemi işletemiyorlardı.

Atatürk, Kabotaj Bayramı'nda halkı selamlarken (1935)

Sanayi Alanındaki Gelişmeler

- * Özel sektörü sanayi alanına çekmek ve özendirmek için, "**Teşvik-i Sanayi Kanunu**" çıkarılmıştır (1926). Ancak halkın elinde yeterli sermaye bulunmadığından, temel tüketim mallarını ve önemli hizmetleri devlet üretmeye başlamıştır.
- * 1933'te, **I. Beş Yıllık Kalkınma Planı** uygulanarak devletçilik ilkesine geçilmiş ve temel sanayinin devlet eliyle gerçekleştirilmesine başlanmıştır.
- * Bunun sonucu, tekstil, yapay ipek (Gemlik), cam (Paşabahçe), deri (Beykoz) ve kağıt (İzmit) fabrikaları, 1939'da Karabük'te ilk demir çelik fabrikası açılmıştır.
- * Yeraltı zenginliklerini ortaya çıkarmak amacıyla MTA (Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü) kurulmuştur (1935).

NOT

1929 Dünya Ekonomik Krizinden Türkiye de etkilenmiş ve bu bunalımı atlatabilmek için bazı önlemler alınmıştır. Bunlar;

- Gümrük vergileri yükseltildi.
- Yerli malları özendirildi.
- Dahili İstikrar Kanunu, Buhran Vergisi Kanunu ve Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanunu çıkartıldı.
- Devlet eliyle planlı kalkınma dönemine geçilerek I. Beş Yıllık Kalkınma Planı hazırlandı.
- Serbest Cumhuriyet Fırkası kuruldu.

Bayındırlık, Ulaştırma, Sağlık ve Tıp Alanındaki Gelişmeler

- * 1939'a kadar demiryolu yapımına öncelik verilmiştir. Ayrıca yabancı işletmelerin elinde bulunan demiryolları ise millileştirilmiştir.
- * Kabotaj Kanunu çıkarıldıktan sonra deniz taşımacılığı geliştirilmiştir.
- * Okul, hastane, kamu binaları, baraj ve köprüler yapılmıştır.
- * İlk TBMM Hükümeti'nde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı kurularak sağlık hizmetlerine büyük önem verilmiştir.
- * Hastane, doktor ve diğer sağlık personelinin sayısı artırılmıştır.
- * Sıtma, trahom, frengi ve verem gibi hastalıkların önlenmesine çalışılmıştır.
- * Ankara'da Hıfzısıhha Enstitüsü kurulmuştur.

Etkinlik 2

Aşağıdaki açıklamaları okuyup yanlarına "D" veya "Y" yazarak, doğru ya da yanlış olduğunu belirtiniz. Verilen bilgiler yanlışsa altındaki boşluğa doğrusunu yazınız.

1. Takvim, saat ve ölçülerde değişikliğin kabulüyle ülke içinde ve uluslararası alanda yaşanan ticari ve ekonomik kargaşaya son verilmiştir. ○
.....
2. Milli ekonominin temel esasları çeşitli grupların temsilcilerinin katıldığı İzmir İktisat Kongresi'nde saptanmıştır. ○
.....
3. İzmir İktisat Kongresi'nde ekonominin yabancı sermayeye dayandırılması gerektiği kabul edilmiştir. ○
.....
4. Özel sektöre kredi sağlamak amacıyla Ziraat Bankası kurulmuştur. ○
.....
5. Ekonominin temeli olan tarımı ve tarımla uğraşan köylünün durumunu düzeltmek amacıyla 17 Şubat 1925'te aşar vergisi kaldırılmıştır. ○
.....
6. Kabotaj Kanunu'nun kabulüyle Türk karasularında gemi işletme hakkı Türk vatandaşlarına bırakılmıştır. ○
.....
7. Atatürk döneminde devletçilik bir ideolojik tercih değil, ekonomik bir zorunluluk olarak ortaya çıkmıştır. ○
.....

V. EĞİTİM VE KÜLTÜR ALANINDA YAPILAN İNKILAPLAR

1. Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun Çıkarılması (3 Mart 1924)

- * Bu kanun ile eğitim ve öğretim birleştirilmiştir. Eğitim ve öğretim hizmetleri devlet denetimine alınarak Millî Eğitim Bakanlığı emrine verilmiştir. Yabancı azınlık okulları Türkiye Cumhuriyeti'nin denetimine tabi olmuştur. Bir süre sonra medreseler kaldırılmıştır. Böylece eğitim sistemindeki ikilik ortadan kaldırılmıştır.
- * Eğitim esasları ise laik bir anlayış içinde millileştirilmiş ve çağdaştırılmıştır.
- * 1926'da çıkarılan **Maarif Teşkilatı Hakkındaki Kanunla**, laik eğitime uygun bir anlayışla, ilk ve orta öğretimin esasları tespit edilerek, eğitim hizmetleri modernleştirilmiştir.

2. Harf İnkılabı (1-3 Kasım 1928)

- * Okuma – yazmayı kolaylaştırmak ve okur yazar oranını artırmak amacıyla 1928’de kabul edilen bir kanunla Latin Alfabeti “Yeni Türk Harfleri” olarak benimsenmiştir.

Mustafa Kemal Sivas'ta yeni Türk alfabesini halka öğretirken

NOT

Yeni Türk harflerinin tüm topluma kısa sürede öğretilmesi amacıyla **Millet Mektepleri** açıldı (1928).

Millet Mekteplerinden bir görünüm (1928)

3. Türk Tarih Kurumu'nun Kurulması (1931)

- * Türk Tarihini, Milliyetçilik ilkesi esaslarına uygun, bilimsel bir anlayışla ele almak ve Türklerin, tarih boyunca kurdukları devletleri ve dünya medeniyetine olan katkılarını bilimsel bir şekilde araştırmak amacıyla Türk Tarih Kurumu kurulmuştur.

4. Türk Dil Kurumu'nun Kurulması (1932)

- * Türkçe'yi, yabancı dillerin etkisinden kurtarmak, Türkçe'nin geliştirilmesini sağlamak, dilde millileşme ve sadeleşme yolunu benimsemek, ayrıca Türk halkının konuştuğu Türkçe'yi resmi dil haline getirmek amacıyla Türk Dil Kurumu açılmıştır.

Türk Tarihi Tetkik Cemiyeti Toplantısı (1931)

NOT

1933'te yapılan reformla Darülfünun kaldırılarak İstanbul Üniversitesi kurulmuştur. Cumhuriyet Dönemi'nde açılan ilk yüksekokul "Ankara Hukuk Mektebi" (1925), sonra "Yüksek Ziraat Enstitüsü" (1933) olmuştur. Kurulan ilk fakülte ise Ankara'daki "Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi"dir (1936). Sanat alanında, Güzel Sanatlar Akademisi ile Devlet Konservatuarı açılmıştır (1934).

Etkinlik 3

Aşağıda Atatürk döneminde yapılan bazı inkılaplar ile, ilgili oldukları alanlar verilmiştir. İnkılapların önündeki harfi ait olduğu kutucuğa yazarak doğru eşleştirmeyi yapınız.

SİYASAL

HUKUKSAL

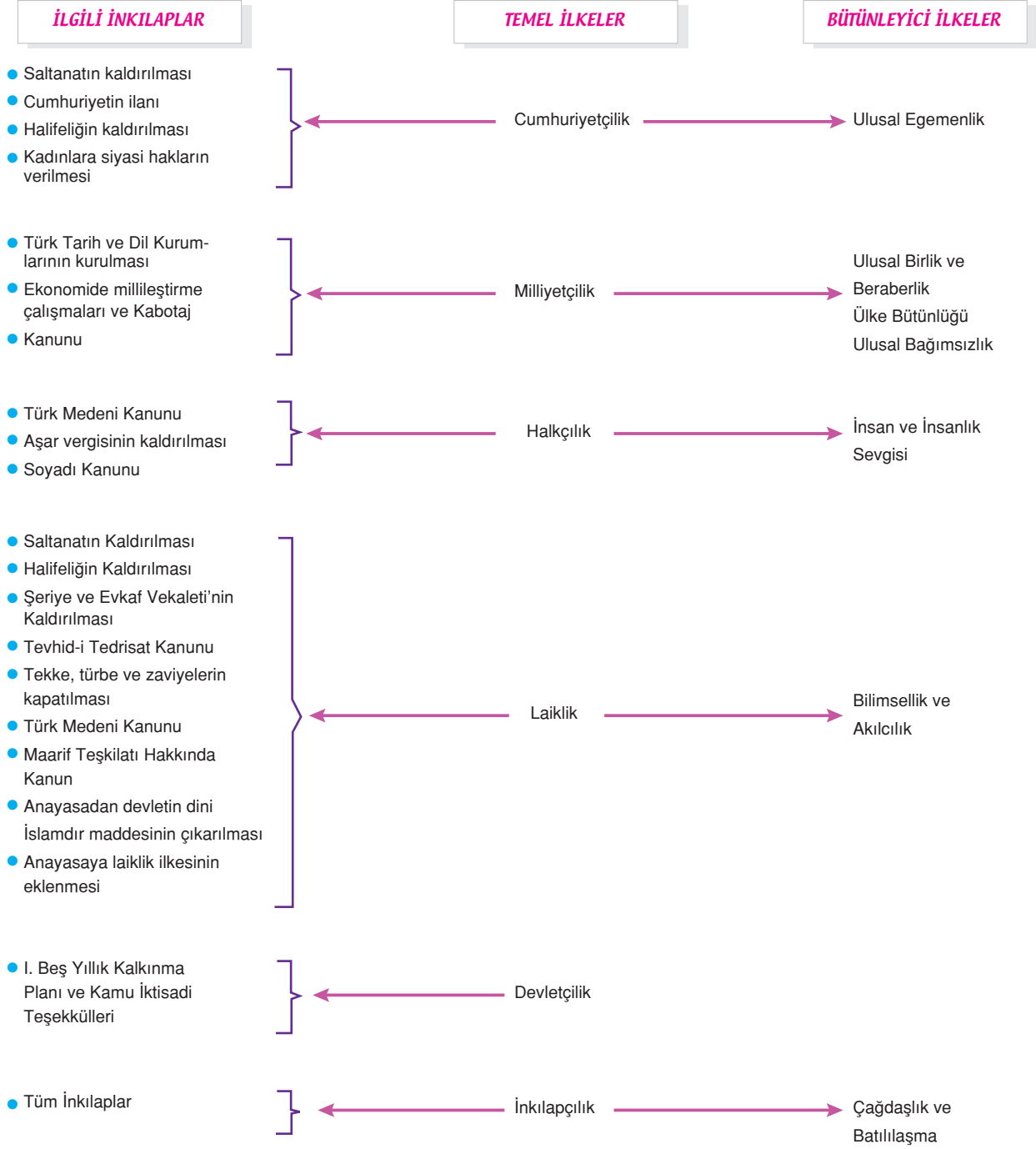
TOPLUMSAL

EKONOMİK

EĞİTİM VE KÜLTÜR

A. Tekke ve zaviyelerin kapatılması B. Yeni Türk harflerinin kabulü C. Türk Tarih Kurumu'nun kurulması D. I. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın hazırlanması E. Saltanatın kaldırılması F. Türk Medeni Kanunu'nun kabulü G. Soyadı Kanunu'nun çıkarılması	H. Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun çıkarılması I. Maarif Teşkilatı Hakkında Kanun'un kabulü J. Kabotaj Kanunu'nun çıkarılması K. Kadınlara seçme-seçilme hakkının tanınması L. Şapka Kanunu'nun çıkarılması M. Ölçü birimlerinin değiştirilmesi N. Türk Dil Kurumu'nun kurulması

ATATÜRK İNKILAPLARI İLE İLKELERİNİN BAĞLANTISINI GÖSTEREN ŞEMA

NOT

Bağımsızlık ile yurtta ve dünyada barış bütünüleyici ilkeleri yukarıdaki ilke ve inkılapların gerçekleşmesi için temel koşuldur.

Kendini Dene

Atatürk, "Biz kimsenin düşmanı değiliz. Yalnız insanlığın düşmanı olanların düşmanıyız." demiştir.

Atatürk'ün bu sözünün;

- I. Çağdaşlık ve batılılaşma
- II. Akılcılık ve bilimsellik
- III. İnsan ve insanlık sevgisi

ilkelerinden hangileriyle ilgili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) II ve III
E) I, II ve III

Etkinlik 4

Aşağıda Atatürk ilkeleri ve ilgili olduğu inkılaplar verilmiştir. İnkılapların önündeki harfi, ait olduğu kutucuğa yazarak doğru eşleştirmeyi yapınız. (Not: Bir inkılap, birden fazla ilke ile ilgili olabilir.)

Cumhuriyetçilik

Milliyetçilik

Halkçılık

Laiklik

Devletçilik

İnkılapçılık

- A. Soyadı Kanunu'nun kabulü
- B. Tekke ve zaviyelerin kapatılması
- C. Halifeliğin kaldırılması
- D. Kılık-kıyafet inkılabı
- E. Türk Medeni Kanunu'nun kabulü
- F. Çok partili hayata geçiş denemeleri
- G. Aşar vergisinin kaldırılması
- H. Türk Tarih Kurumu'nun kurulması
- I. Kabotaj Kanunu'nun kabulü
- J. Sümerbank'ın kurulması
- K. Saltanatın kaldırılması
- L. I. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın uygulanması
- M. Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun kabulü
- N. Miladi Takvim'in kabulü

1. Türkiye Cumhuriyeti'nde;

- I. Türkçe'nin resmi dil olarak kabul edilmesi,
- II. Türk tarihinin araştırılmasına önem verilmesi,
- III. Türk dilinin yabancı dillerin etkisinden kurtarılması

gelişmelerinden hangilerinin, milliyetçilik ilkesi ile ilgili olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) I, II ve III E) II ve III

2. Cumhuriyetçilik ilkesi doğrultusunda gerçekleştirilen çalışmalar arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?

- A) Saltanatın kaldırılması
- B) Kadınlara seçme ve seçilme hakkının verilmesi
- C) Cumhuriyetin ilan edilmesi
- D) Siyasi partilerin kurulması
- E) Misak-ı Milli'nin kabul edilmesi

3. 1935'te çıkarılan bir yasa ile din adamlarının dini giysilerini ibadet yerleri dışında giymeleri yasaklanmıştır.

Bu kararın;

- I. devletçilik,
- II. laiklik,
- III. cumhuriyetçilik

ilkelerinden hangileri ile bağlantılı olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

4. Şeyh, derviş, hazret gibi unvanların kaldırılması,

- I. laiklik,
- II. halkçılık,
- III. devletçilik

ilkelerinden hangileriyle ilgilidir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

5. 1982 Anayasası'nın, "Türkiye Cumhuriyeti insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir." maddesine;

- I. Dinin devlet işlerinden ayrılması
- II. Halkın yönetime katılımının güvence altına alınması,
- III. Belirli bir grubun üstünlüğünün sağlanması

durumlarından hangilerinin aykırı olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız III B) Yalnız II C) Yalnız I
D) I ve III E) II ve III

6. 1 Mart 1924 tarihli Meclisin açılış konuşmasında Cumhurbaşkanı Gazi Mustafa Kemal, "Millet Cumhuriyetin her türlü taarruzdan korunarak olumlu bir esasa tamamen bağlanmasını istemektedir. İslamiyeti asırlardan beri yapıldığı gibi siyaset vasıtası olmaktan çıkarmak ve yüceltmek gereklidir" demiştir.

Bu konuşmanın öncelikle aşağıdakilerden hangisine ortam hazırladığı söylenebilir?

- A) Cumhuriyetin ilan edilmesine
- B) Hilafetin kaldırılmasına
- C) Yeni bir anayasa hazırlanmasına
- D) Saltanat sisteminin sonlandırılmasına
- E) Osmanlı hanedanının yurt dışına çıkarılmasına

7. Türkiye Cumhuriyeti'nde gerçekleştirilen yeniliklerle demokratik bir yönetim kurulmak, ümmetçilik anlayışı yerine milliyetçilik anlayışına dayanan, yurttaşlığı esas alan, akıl ve bilim kurallarına dayanan modern bir devlet ve toplum oluşturulmak istenmiştir.

Buna göre, Türk devrim hareketinin öncelikli amacının aşağıdakilerden hangisi olduğu söylenebilir?

- A) Meşrutiyet döneminde başlatılan yenilikleri tamamlamak
B) Anadolu'daki toprak ağalığına son vermek
C) Ulusal, laik ve çağdaş bir devlet kurmak
D) Karma ekonomiye dayanan bir politika uygulamak
E) Halkın eşit haklara sahip olduğu bir toplum oluşturmak

8. Cumhuriyetin ilanından sonra çıkarılan bir kanunla, din adamlarının görev alanları dışında dini giysilerini giymeleri yasaklanmıştır.

Bu gelişmenin;

- I. Toplumsal düzenlemelerin yapıldığı
II. İbadet özgürlüğünün kısıtlandığı
III. Kılık kıyafette çağdaşlaşmaya gidildiği

durumlarından hangilerinin yaşandığını kanıtlar nitelikte olduğu söylenemez?

- A) Yalnız II B) Yalnız I C) Yalnız III
D) I ve III E) II ve III

9. 1929 yılında ithalat mallarından alınan gümrük tarifeleri yükseltmiştir.

Bu uygulama ile;

- I. Yerli üretimin rekabet gücünü artırmak
II. Ulusal ekonominin güçlenmesini sağlamak
III. İthal malların kullanımını yaygınlaştırmak

amaçlarından hangilerine ulaşılmak istendiği söylenemez?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

10. Türkiye Cumhuriyeti'nde yaşanan;

- I. Lakap ve unvanların yasaklanması
II. Medreselerin kapatılması
III. Medeni Kanun'un kabul edilmesi

gelişmelerinden hangilerinin doğrudan "eşit ve ayrıcalıksız bir toplum" oluşturma amacına yönelik olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) II ve III

11. Cumhuriyet Dönemi'nde siyasal, sosyal, ekonomik, toplumsal ve kültürel alanda pek çok devrim gerçekleştirilmiştir.

Aşağıdakilerden hangisi bu dönemde gerçekleştirilen kültürel devrimlerden biri değildir?

- A) Tevhid-i Tedrisat Yasası'nın çıkarılması
B) Latin harflerinin kabul edilmesi
C) Türk Tarih Kurumu'nun kurulması
D) Türk Dil Kurumu'nun kurulması
E) Tekke ve zaviyelerin kapatılması

12. Aşağıdakilerden hangisi Cumhuriyetin ilan edilmesini zorunlu kılan nedenler arasında gösterilemez?

- A) Devlet başkanlığı sorununa çözüm getirmek
B) Ulusal egemenliğe dayalı yönetime geçmek
C) Saltanat sistemine son vermek
D) Ortaya çıkan hükümet bunalımlarına son vermek
E) Rejimin adını belirlemek

1. Milliyetçilik ilkesinin en önemli amacı ulusal kültürü korumak ve geliştirmektir. Dil ve tarih, kültürün en önemli öğeleri olup bu doğrultuda yapılan çalışmalar milliyetçilik ilkesi ile ilgilidir.

YANIT D

2. Cumhuriyetçilik ilkesi ulusun yönetimdeki egemenliğini esas alır; dolayısıyla ulusun yönetime katılmasının önündeki engellerin kaldırılması bu ilke ile ilgilidir. E seçeneğinde verilen Misak-ı Milli'nin kabul edilmesi ise ulusal egemenlikten çok ulusal bağımsızlıkla bağlantılıdır.

YANIT E

3. Dini kuralların, unvanların ve sembollerin kaldırılması laik bir devlet ve toplum düzeni oluşturmaya yöneliktir. Dini kıyafetler de bu sembollerden olup kaldırılması laiklik ilkesi ile ilgilidir.

YANIT B

4. Bunlar dini unvanlar olup kullananları toplumda ayrıcalıklı kılmaktaydı. Bu unvanlar hem toplumsal eşitliği sağlamaya hem de laik bir toplum düzeni oluşturmaya yönelik olarak kaldırılmıştır. Bu düzenleme halkçılık ve laiklik ilkeleri doğrultusunda gerçekleştirilmiştir.

YANIT C

5. 1982 Anayasası'nın ilgili maddesine bakıldığında; anayasada laikliğin belirtilmesiyle dinin devlet işlerinden ayrılması, demokratik kurallara bağlı bir cumhuriyet olduğunun belirtilmesiyle de halkın yönetime katılımının güvence altına alındığı görülmektedir. Ancak, belirli bir grubun üstünlüğünün sağlanması hem anayasanın bu maddesine hem de anayasanın kendisine aykırıdır.

YANIT A

6. Atatürk'ün cumhuriyet rejiminin korunması ve laik devlet anlayışının gerçekleştirilmesine yönelik bu sözleri, öncelikle hilafetin kaldırılmasına ortam hazırlamıştır.

YANIT B

7. Türk devrim hareketinin öncelikli amacı; Türk ulusunun çağdaş uygarlık seviyesine ulaşmasını sağlamak, ulusal, laik, demokratik ve çağdaş bir devlet kurmaktır.

YANIT C

8. Cumhuriyetin ilanından sonra çıkarılan kanunla din adamlarının görev alanları dışında dini giysilerini giymelerinin yasaklanmasıyla; toplumsal düzenlemelerin yapıldığı ve kılık kıyafette çağdaşlaşmaya gidildiği görülmektedir. Ancak bu yasa ile ibadet özgürlüğünde herhangi bir kısıtlama asla söz konusu değildir. Türkiye Cumhuriyeti'nde din ve vicdan özgürlüğü; tüm vatandaşlara sağlanmış bir haktır.

YANIT A

9. İthalat mallarından alınan gümrük vergilerinin yükseltilmesiyle, yerli üretimin yabancılar karşısında rekabet gücünün artırılması ve ulusal ekonominin güçlendirilmesi amaçlanmıştır. Ancak ithal malların kullanımını yaygınlaştırmak değil, tam aksine iç pazarlarda yerli malların sürümünü artırmak hedeflenmiştir.

YANIT B

10. Cumhuriyet Dönemi'nde lakap ve ünvanların yasaklanmasıyla, toplumda önceden varolan sosyal ayrımların ortadan kaldırılması; Medeni Kanun'un kabulü ile de eşitlik ilkesi doğrultusunda, herkese aynı yasaların uygulanması hedeflenmiştir. Bu sebeple her iki yenilik doğrudan eşit ve ayrıcalıksız bir toplum oluşturma amacına yöneliktir. Medreselerin kapatılması ise eğitimde dini esasların uygulanması yerine akıl ve bilimin önderliğinde çağdaş bir anlayışı egemen kılma amacına yöneliktir.

YANIT D

11. Tevhid-i Tedrisat Yasası (Öğretim Birliğini Sağlama Yasası), Latin harflerinin kabulü, Türk Tarih Kurumu'nun kurulması ve Türk Dil Kurumu'nun açılarak Türk dilinin geliştirilmesi ile ilgili çalışmaların yapılması kültürel hayatı canlandırmaya yöneliktir. Tekke ve zaviyelerin kapatılması ise toplumsal hayatın laikleşmesine yöneliktir.

YANIT E

12. Devlet başkanlığı sorununu çözmek, rejimin adını belirleyerek, ulusal egemenliğe dayalı bir yönetime geçmek, ortaya çıkan hükümet bunalımına son vermek cumhuriyetin ilanını zorunlu kılan nedenler arasındadır. Ancak saltanat, cumhuriyetin ilanından önce kaldırılmış ve cumhuriyetin kurulmasına ortam hazırlamıştır. Dolayısıyla saltanat sistemine son vermek, cumhuriyetin ilanını gerekli kılan nedenlerden biri olarak gösterilemez.

YANIT C

1. Halkçılık, sosyal devlet anlayışına dayanan bir ilkedir. Sosyal devlet anlayışı ise devletin halk yararına çalışmasıdır.

Buna göre;

- I. Ucuz ulaşımın sağlanması
- II. Halkın eğitim ve sağlık hizmetlerinin yerine getirilmesi
- III. Bir toplumsal grubun devlet hizmetlerinden öncelikle yararlanması

uygulamalarından hangilerinin, sosyal devlet anlayışına uygunluk gösterdiği söylenemez?

- A) Yalnız II B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

2. I. Ulusun bağımsız olması
II. Ulusal birlik ve beraberliğin sağlanması
III. Ulus iradesine saygı duyulması
IV. Ulusun diğer milletlerden üstün tutulması
- Yukarıdakilerden hangileri, ulusçuluk ilkesiyle bağdaşmaz?**

- A) Yalnız II B) II ve III C) I ve II
D) Yalnız IV E) II, III ve IV

3. **Türkiye Cumhuriyeti'nde gerçekleştirilen aşağıdaki devrimlerden hangisinin, laik devlet düzeni kurma amacı taşıdığı söylenemez?**

- A) Türk Medeni Kanunu'nun kabul edilmesinin
- B) Halifeliğin kaldırılmasının
- C) 1924 Anayasası'nda "Devletin dini İslamdır." hükmünün yer almasının
- D) 1928'de "Türkiye laik bir hukuk devletidir." kararının belirtilmesinin
- E) Tekke ve zaviyelerin kapatılmasının

4. **Mustafa Kemal'in**, "Bugünkü hükümetimiz, devlet teşkilatımız, doğrudan doğruya milletin kendi kendine, kendiliğinden yaptığı bir devlet ve hükümettir... Artık hükümet ile millet arasında geçmişteki ayrılık kalmamıştır. Hükümet millet ve millet hükümettir." **sözü aşağıdaki ilkelerden hangisi ile ilgilidir?**

- A) Cumhuriyetçilik B) Halkçılık
C) Milliyetçilik D) Devletçilik
E) İnkılapçılık

5. Demokrasi, çok seslilik ve özgür düşünceye dayalı bir anlayıştır. Bu anlayışın sağlıklı bir şekilde uygulanabilmesi ve varlığını koruması için toplum içerisinde yaşayan bireylerin düşündüklerini özgürce söyleyebilmeleri gerekmektedir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi, demokrasi anlayışının uygulandığının en açık kanıtıdır?

- A) Toplumda sosyal sınıf farklarının görülmesi
- B) Halkın kendi özgür iradesini kullanması
- C) Toplumda bulunan tüm bireylerin aynı fikre sahip olmak zorunda olması
- D) Farklı kültürlerin aynı toplum içinde yaşamasına izin verilmemesi
- E) Devletin, bireylerin inanç özgürlüklerini kısıtlaması

6. TBMM'nin halife seçtiği Abdülmecit Efendi'nin, kendisini TBMM'nin üzerindeymiş gibi görmesi, bazı çevrelerin halifeye siyasal haklar sağlama girişimleri ve halifenin tarikat liderleri ile ilişkiler kurması, demokrasi ve cumhuriyetin geleceğini tehlikeye düşürmüştür.

Bu durum karşısında, TBMM'nin aşağıdaki önlemlerden hangisini aldığı söylenebilir?

- A) Hiyanet-i Vataniye Kanunu'nu çıkarmak
- B) Laiklik ilkesini benimsemek
- C) Cumhuriyet'i ilan etmek
- D) "Devletin dini İslamdır," maddesini Anayasadan çıkarmak
- E) Halifeliği kaldırmak

7. "Özgürlük olmayan bir ülkede yok oluş ve ölüm vardır. Her gelişmenin ve kurtuluşun anası özgürlüktür."

Mustafa Kemal'in bu sözlerinin aşağıdakilerden hangisinin uygulanmasına doğrudan katkı sağladığı savunulabilir?

- A) Bağımsızlık anlayışının güçlenmesine
B) Ekonominin geliştirilmesine
C) Türk dilinin yaygınlaştırılmasına
D) Devletçilik anlayışının gelişmesine
E) Kurumların özelleştirilmesine

8. 1924 Anayasası'nda, kabine hükümeti sistemine geçildiği için yürütme yetkisi TBMM'den alınmıştır.

Bu gelişme;

- I. Meclis hükümeti sistemine son verildiği
II. 1921 Anayasası'nın yürürlükten kalktığı
III. Güçler ayrılığı prensibinin uygulanmaya çalışıldığı

durumlarından hangilerinin yaşandığını kanıtlamaktadır?

- A) Yalnız II B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

9. 1926'da kabul edilen Medeni Kanun ile toplumsal alandaki kadın-erkek ayrımı kaldırılmış, tek eşle evlilik benimsenmiş, resmi nikah zorunluluğu getirilmiş ve kadınlara istedikleri mesleği seçme hakkı tanınmıştır.

Bu bilgiye dayanarak;

- I. Kadınların sosyal hakları artmıştır.
II. Toplumsal alanda gelişme sağlanmıştır.
III. Kadınlara siyasal haklar verilmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılamaz?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) II ve III

10. Türk inkılabı incelendiğinde, önce halifeliğin kaldırıldığı, daha sonra da medreseler ile tekke ve türbelerin kapatıldığı ve Şapka Kanunu'nun çıkarıldığı görülür.

Bu gelişmelere dayanarak;

- I. Siyasi inkılabın gerçekleştirilmesine öncelik verilmiştir.
II. Toplumun çağdaş uygarlık seviyesine ulaştırmak amaçlanmıştır.
III. İnkılablar özellikle ekonomik alana yönelik yapılmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılamaz?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) Yalnız II
D) I ve II E) II ve III

11. Yeni Türk Devleti'nde,

- Kılık-kıyafet ile ilgili değişiklik yapılması,
- Tekke ve zaviyelerin kapatılması,
- Takvim ve saat sisteminde yeniliklerin yapılması

gelişmelerine dayanarak ulaşılabilecek ortak yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Toplumsal alanda çağdaşlaşma amaçlanmıştır.
B) Laikliğe geçiş hızlanmıştır.
C) Ekonomik sorunlar çözümlenmiştir.
D) Siyasi yapı değişmiştir.
E) Hukukun üstünlüğü kabul edilmiştir.

12. I. Saltanatın kaldırılması
II. Kadınlara seçme ve seçilme hakkının tanınması
III. Türk Medeni Kanunu'nun kabulü
IV. Yeni takvim, saat ve ölçülerin kabulü

Yukarıdakilerden hangileri siyasal alanda yapılan inkılablar arasında gösterilemez?

- A) Yalnız III B) Yalnız IV C) I ve II
D) III ve IV E) II ve III

1. **Atatürk'ün** "İlerleme ve gelişme yolunda, uluslararası ilişkilerde, bütün çağdaş uluslara paralel ve onlarla dengeli bir şekilde yürürken Türk toplumunun özel karakteri ve bağımsız kimliği de korunacaktır." **sözünün aşağıdaki ilkelerin hangisiyle ilgili olduğu söylenebilir?**

- A) Milliyetçilik
B) Cumhuriyetçilik
C) Devletçilik
D) Halkçılık
E) Laiklik

2. "Türk ulusunun üstünde artık ne sultan, ne hakan ne de padişah vardır. Ulus, halk olarak her hizmete ve üstünlüğe hakkı olan bir varlıktır."

Buna göre, aşağıdaki ilkelerden hangisinin öncelikle benimsendiği savunulabilir?

- A) Ulusal bağımsızlığın
B) Laikliğin
C) Ulusal egemenliğin
D) Halkçılığın
E) Ulusçuluğun

3. **1982 Anayasası'nda** "Her Türk vatandaşının, bu anayasadaki temel hak ve özgürlüklerden, eşitlik ve sosyal adaletten gereğince yararlanma hak ve yetkisine doğuştan sahip olduğunun belirtilmesi" **aşağıdaki Atatürk ilkelerinden öncelikle hangisinin uygulamaya konulmak istendiğinin kanıtıdır?**

- A) Devletçilik
B) Cumhuriyetçilik
C) Laiklik
D) Halkçılık
E) Devrimcilik

4. **Atatürk** "Türk ulusu ve devleti, inanç özgürlüğü içinde, çağın akıl ve bilim kavramlarını da kullanarak varlığını sürdürme kararındadır." **demiştir.**

Buna göre öncelikle aşağıdaki Atatürk ilkelerinden hangisine ulaşılabılır?

- A) Cumhuriyetçilik
B) Laiklik
C) Ulusçuluk
D) Devrimcilik
E) Halkçılık

5. **Cumhuriyet Dönemi'nde;**

- I. Etibank'ın kurulması
II. I. Beş Yıllık Kalkınma Planı ile planlı ekonomiye geçilmesi
III. Maden Tetkik-Arama Enstitüsü'nün kurulması
gelişmelerinden hangilerinin, Devletçilik ilkesinin uygulanması ile ilgili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) II ve III
E) I, II ve III

6. Ulusal egemenlik, demokrasinin vazgeçilmez unsurlarından biridir.

Buna göre;

- I. Saltanatın kaldırılması
II. Cumhuriyetin ilan edilmesi
III. Yöneticilerin tüm eylemlerinde serbest bırakılması
durumlarından hangilerinin, ulusal egemenlik anlayışı ile ilgili olduğu savunulamaz?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve III
E) II ve III

7. 1924 Anayasası'nın aşağıdaki maddelerinden hangisi, Laiklik ilkesine aykırı bulunduğu için 1928 yılında Anayasadan çıkarılmıştır?

- A) Türkiye Devleti'nin dili Türkçe'dir.
- B) Yürütme yetkisi, meclis üyelerinden oluşan hükümet aracılığıyla kullanılır.
- C) Yargı yetkisini bağımsız mahkemeler kullanır.
- D) Türkiye Devleti'nin dini İslam'dır.
- E) Egemenlik kayıtsız şartsız Türk Ulusu'na aittir.

8. I. Laik devlet düzenine geçişi sağlamak
II. Müslüman devletlerin siyasi yardımını artırmak
III. İnkılapların yapılması için uygun ortam hazırlamak

Yukarıdakilerden hangilerinin, hilafetin kaldırılmasıyla ulaşılmak istenen amaçlar arasında yer aldığı söylenemez?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

9. Cumhuriyet dönemindeki;

- Miladi Takvimin kabul edilmesi,
- Uluslararası rakam ve ölçülerin kabul edilmesi,
- Soyadı Kanunu'nun çıkarılması

yeniliklerinin, aşağıdaki alanların hangisiyle ilgili olduğu savunulabilir?

- A) Eğitim
- B) Siyasi
- C) Toplumsal
- D) Hukuk
- E) Ekonomi

10. Cumhuriyetin ilk yıllarında eğitim alanında gerçekleştirilen;

- I. Latin harflerinin kabul edilmesi
 - II. Azınlık okullarının devlete bağlanması
 - III. Tevhid - i Tedrisat Kanunu'nun kabul edilmesi
- inkılaplarından hangilerinin, eğitimi devlet denetimi altına alma amacı taşıdığı söylenebilir?**

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

11. "Toplumun yarısı, diğer yarısı ile eşit değilse, üretime katılmaz; bilgisiz ve yeteneksiz kalırsa, o millet geri kalmış sayılır."

Mustafa Kemal Atatürk'ün bu sözleri ile vurguladığı olumsuzluk aşağıdaki yeniliklerden öncelikle hangisinin gerçekleştirilmesi ile son bulmuştur?

- A) Medeni Kanun'un hazırlanmasıyla
- B) Ekonomi alanındaki gelişmelerle
- C) Kadınlara siyasi haklar tanınmasıyla
- D) Kültürel alandaki yeniliklerle
- E) Yeni Türk harflerinin kabul edilmesiyle

12. Cumhuriyet Dönemi'nde;

- I. Yeni Türk harflerinin kabul edilmesi
 - II. Kabotaj Kanunu'nun çıkarılması
 - III. Türk Tarih ve Dil Kurumlarının kurulması
- gelişmelerinden hangilerinin, ulusçuluk anlayışı doğrultusunda gerçekleştirilen inkılaplar arasında yer aldığı savunulabilir?**

- A) Yalnız II
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) I, II ve III
- E) II ve III

13. I. Saltanatın kaldırılması
II. Medeni Kanun'un kabulü
III. Şeriyeye ve Evkaf Vekaleti'nin kaldırılması

gelişmelerinden hangilerinin, laiklik ilkesi ile ilgili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

14. • Türk dilinin ulusallaştırılması
• Kapitülasyonların kaldırılması
• İşletmelerin yabancıların elinden alınarak millileştirilmesi

gelişmelerinin aşağıdaki ilkelerden hangisi ile ilgili olduğu savunulabilir?

- A) Laiklik
- B) Milliyetçilik
- C) Halkçılık
- D) İnkılapçılık
- E) Cumhuriyetçilik

KONU TESTİ - 3 (ÇIKMIŞ SORULAR)

1. 1921 Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nun 1. maddesi, "Hâkimiyet kayıtsız şartsız milletindir." şeklindedir.

Bu maddenin aşağıdakilerden hangisine ortam hazırladığı savunulabilir?

- A) Cumhuriyet'in ilan edilmesine
B) Lozan Antlaşması'nın imzalanmasına
C) Planlı ekonomiye geçilmesine
D) Mecelle'nin kaldırılmasına
E) Milletler Cemiyeti'ne üye olunmasına

(2017-YGS)

2. Afet İnan, Atatürk Hakkında Hatıralar ve Belgeler adlı eserinde Satı Kadın'ın Kazan Köyü'nün muhtarı olduğunu, seçimle köy idaresinin başına geçtiğini belirtmektedir.

Satı Kadın'ın seçimle muhtar olabilmesi;

- I. cumhuriyetçilik,
II. halkçılık,
III. devletçilik

ilkelerinden hangileriyle ilgilidir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

(2017-YGS)

3. • II. Mahmut yeni kurduğu askerî birliklere fes giydirmek istediğinde Şeyhülislam Mehmet Tahir Efendi bunun şeriata aykırı olduğunu ileri sürmüştür.
• TBMM'de fesin yerine şapka giyilmesi hakkında kanunun kabul edilmesini Hristiyanlaşma olarak yorumlayan bazı kişiler, buna tepki göstermiştir.

Bu olaylar dikkate alındığında aşağıdakilerden hangisine ulaşılabılır?

- A) Dini kullanarak yeniliklere karşı çıkıldığına
B) Yenilik hareketlerinin Avrupalı devletlerin isteğiyle gerçekleştiğine
C) Ekonomik sıkıntılarının yenilik hareketlerine neden olduğuna
D) Yenilik çalışmalarına askerlerin olumlu yaklaşmadığına
E) Yenilik hareketlerinin kılık kıyafatle sınırlı tutulduğuna

(2016-YGS)

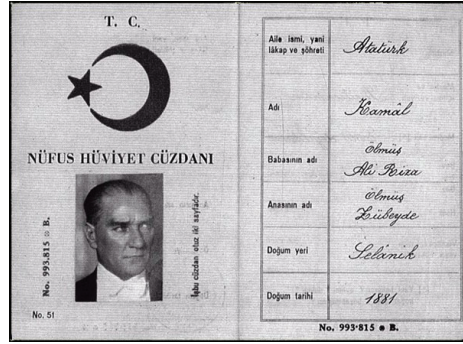
4. İstanbul Milletvekili Abdurrahman Şeref Bey, "Hâkimiyet kayıtsız şartsız milletindir... Kime sorarsanız sorunuz, bu... Doğan çocuğun adıdır." demiştir.

Abdurrahman Şeref Bey'in "Doğan çocuğun adıdır." şeklinde ifade ettiği gelişmenin aşağıdakilerden hangisi olduğu söylenebilir?

- A) Saltanatın kaldırılması
B) Halifeliğin kaldırılması
C) Cumhuriyetin ilan edilmesi
D) TBMM'nin açılması
E) Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nun kabul edilmesi

(2016-YGS)

- 5.

Atatürk inkılaplarını göz önünde bulundurarak Atatürk'ün nüfus cüzdanı incelendiğinde, aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Türk Medeni Kanunu'nun yürürlükte olduğuna
B) Miladi takvimin uygulamaya konulduğuna
C) Latin harfli yeni Türk alfabesinin kabul edildiğine
D) Soyadı Kanunu'nun yürürlüğe girdiğine
E) Cumhuriyetin ilan edildiğine

(2016-YGS)

6. Atatürk, "Bugünkü hükümetimiz, devlet teşkilatımız doğrudan doğruya milletin kendi kendiliğinden yaptığı bir devlet teşkilatıdır... Artık hükümet ile millet arasında mazideki ayrılık kalmamıştır. Hükümet millettir. Millet hükümettir." demiştir.

Atatürk'ün bu ifadesiyle aşağıdakilerden hangisinin önemini vurguladığı söylenebilir?

- A) Millî bağımsızlığın B) Toprak bütünlüğünün
C) Kültür birliğinin D) Millî egemenliğin
E) Kuvvetler ayrılığının

(2016-YGS)

7. Mustafa Kemal, "Devlet idaresinde bütün kanunlar, nizamlar ilmin çağdaş medeniyete temin ettiği esas ve şekillere, dünya ihtiyaçlarına göre yapılır ve tatbik edilir." demiştir.

Mustafa Kemal'in bu ifadesi ile aşağıdaki ilkelerden hangisi tanımlanmıştır?

- A) Laiklik
B) Halkçılık
C) Devletçilik
D) Milliyetçilik
E) Cumhuriyetçilik

(2015-YGS)

8. Atatürk'ün "Büyük devletler kuran ecdadımız büyük ve kapsamlı medeniyetlere de sahip olmuştur. Bunu aramak, tetkik etmek, Türklüğe ve dünyaya bildirmek bizler için bir borçtur. Türk çocuğu ecdadını tanıdıkça daha büyük işler yapmak için kendinde kuvvet bulacaktır." **sözüyle tarih biliminin aşağıdaki kazanımlarından hangisine vurgu yaptığı savunulamaz?**

- A) Millî değerleri ve kültürü tanıma
B) Tarih öncesi çağları öğrenme
C) İleriye yönelik değerlendirmeler yapabilmek
D) Toplumsal gelişmeleri anlayabilme
E) Özgüven kazanma

(2015-YGS)

9. Harf inkılabı sırasında, Latin alfabesinde bulunan bazı harfler alınmadığı gibi Türkçeye özgü bazı harfler de üretilmiştir.

Bu uygulamalara dayanarak harf inkılabıyla ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabılır?

- A) Arap alfabesinin bir süre daha kullanıldığına
B) Latin alfabesinin alınmasının tepkiyle karşılandığına
C) Eski Türk alfabelerinden de yararlandığına
D) Latin alfabesinin Türkçeye uyarlandığına
E) Arap alfabesinin bazı harflerinin yeni alfabede yer aldığına

(2013-YGS)

10. Ülkedeki seçim sonuçlarını, seçmenlerin eğitim düzeyine bakarak yorumlamak ve eğitim düzeyi daha yüksek olanların yönetimde ve siyasette daha çok söz sahibi olması gerektiğini savunmanın, aşağıdaki Atatürk ilkelerinden hangisine **aykırı** bir yaklaşım olduğu savunulabilir?

- A) Halkçılık
B) Laiklik
C) Devletçilik
D) Milliyetçilik
E) İnkılapçılık

(2013-YGS)

11. Misakımillî sınırları içinde TBMM Hükümetinden başka bir hükümet olamayacağını aşağıdakilerden hangisine temel gerekçe olduğu söylenebilir?

- A) Şeriye ve Evkaf Vekâleti'nin kaldırılmasına
B) Hıyânet-i Vataniye Kanunu'nun çıkarılmasına
C) Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun çıkarılmasına
D) Halifeliğin kaldırılmasına
E) Saltanatın kaldırılmasına

(2012-YGS)

12. Mustafa Kemal, Birinci Dünya Savaşı sırasında Enver Paşa'nın Arap alfabesiyle okumayı kolaylaştırmak için harflerin bitişik değil ayrı yazılması yolundaki girişimini "Harp zamanı, harf zamanı değildir. Harp olurken harfle oynamak olur mu?" diye eleştirmiştir.

Yaptığı inkılaplar düşünülerek Mustafa Kemal'in bu eleştirisinden aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabılır?

- A) İnkılaplar gerçekleştirilirken kişi veya gruplara ayrıcalık tanımamak gerekir.
B) İnkılap sürecinde ilgililere yetki ve sorumluluk birlikte verilmelidir.
C) İnkılaplarda sonuç alabilmek için eski ile yeni birlikte sürdürmek gerekir.
D) İnkılaplarda uygun zamanın seçilmesi önemlidir.
E) İnkılaplar yapılırken uygulamaların yakından takibi sonucu olumlu etkiler.

(2012-YGS)

TARİH

ÇKS - TYT

6. FASİKÜL

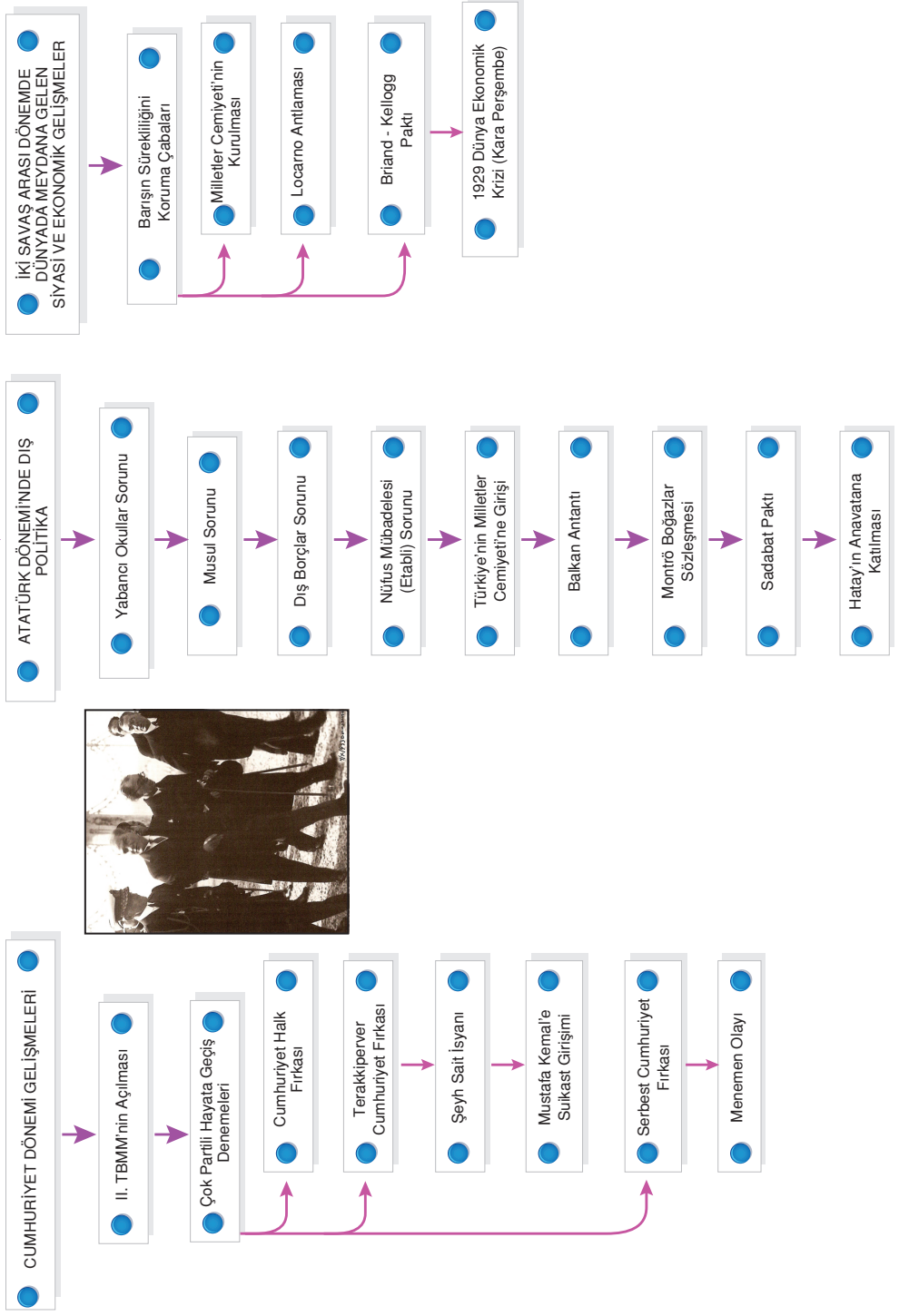
İKİ SAVAŞ ARASINDAKİ DÖNEMDE TÜRKİYE VE DÜNYA

- **CUMHURİYET DÖNEMİ GELİŞMELERİ**
 - Çok Partili Hayata Geçiş Denemeleri
 - Şeyh Said İsyanı
 - Mustafa Kemal'e Suikast Girişimi
 - Menemen Olayı
- **ATATÜRK DÖNEMİ'NDE DIŞ POLİTİKA**
 - Yabancı Okullar, Dış Borçlar, Musul ve Nüfus Mübadelesi (Etabli) Sorunu
 - Türkiye'nin Milletler Cemiyeti'ne Girişi
 - Balkan Antantı ve Sadabat Paktı
 - Montrö Boğazlar Sözleşmesi
 - Hatay Sorunu
- **İKİ SAVAŞ ARASI DÖNEMDE DÜNYADA MEYDANA GELEN SİYASİ VE EKONOMİK GELİŞMELER**

AKILLI HARİTAM

İKİ SAVAŞ ARASINDAKİ DÖNEMDE TÜRKİYE VE DÜNYA

İKİ SAVAŞ ARASINDAKİ DÖNEMDE TÜRKİYE VE DÜNYA

CUMHURİYET DÖNEMİ GELİŞMELERİ

II. TBMM'NİN AÇILMASI (11 Ağustos 1923)

- 23 Nisan 1920'de açılan ve düşmanı yurttan kovarak milli bağımsızlığı sağlayan I. TBMM çok güç şartlarda görev yaptığı için oldukça yıpranmıştı. Bu nedenle Anayasaya göre seçimlerin yenilenmesi gerekiyordu.
- Vatanın bütünlüğünü ve kurtuluşunu tek amaç olarak gören I. TBMM üyeleri arasında barış dönemine girilmesiyle birlikte siyasi, politik ve kültürel gruplaşmalar ve görüş ayrılıkları başlamıştı. Bu da "Meclis Hükümeti Sistemi"ni işlemez hale getiriyordu. Yeni devletin temel düzenini sağlayacak inkılapları (devrimleri) gerçekleştirecek yeni kadrolara ihtiyaç vardı.
- 1 Nisan 1923'te TBMM'nin yenilenmesi kararı alınmış ve Mustafa Kemal idealistleri etrafında toplayarak 9 Ağustos 1923'te yeni devletin ilk siyasi partisi olan **Halk Partisi**'ni kurmuştur.
- Yapılan seçimlerden sonra II. TBMM, 11 Ağustos 1923'te göreve başlamıştır. Önemli inkılap yasalarını bu meclis çıkartmıştır. Bu nedenle II. TBMM'ye **inkılap meclisi** denir. II. TBMM 1 Ekim 1927'ye kadar görevine devam etmiştir.
- II. TBMM ilk iş olarak, Lozan Antlaşması'nı onaylamıştır (24 Ağustos 1923). İstanbul, İtilaf devletleri tarafından boşaltıldıktan sonra başlayan devlet merkezi tartışmalarını çözümlmek için Ankara'yı başkent ilan etmiştir (13 Ekim 1923).

II. TBMM

ÇOK PARTİLİ HAYATA GEÇİŞ DENEMELERİ

- Çok partili hayat, demokrasinin ve cumhuriyet yönetiminin vazgeçilmez bir unsurudur.
- Değişik siyasi görüşleri savunan insanların biraraya gelerek oluşturdukları siyasi partilerin kurulması için Mustafa Kemal büyük bir istek ve gayret göstermiştir.

Cumhuriyet Halk Fırkası (9 Ağustos 1923)

- Mustafa Kemal'in isteği ile I. TBMM'deki Müdafaa-i Hukuk Grubu, II. TBMM'nin seçimlerinden önce 9 Ağustos 1923'te **Halk Fırkası** adını alarak partileşmiştir. Cumhuriyet ilan edilince partinin adı **Cumhuriyet Halk Fırkası** olmuştur.
- Yeni Türk Devleti'nin ilk siyasi partisidir. Yapılacak devrim hareketleri ve Atatürk İlkeleri bu partinin tüzüğünde yer almıştır.
- Ekonomide devletçilik ilkesini benimsemiştir.
- Mustafa Kemal'in başkanlığında yönetilen parti, belli bir sınıf veya zümrenin partisi olmayı reddetmiş ve tüm halka hitap etmiştir.
- Bu parti Türkiye'nin en uzun ömürlü partisi olmuştur.

NOT

Mustafa Kemal 1927'de Cumhuriyet Halk Fırkası'nın ikinci kongresinde Nutuk adlı eserini 6 günde okumuştur. Nutuk, 1919 - 1927 yılları arasındaki olayları kapsamaktadır.

Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası (17 Kasım 1924)

- Uygarılıkta geri kalmış bir toplumu, çağdaş bir düzeye getirmeyi amaçlayan devrim hareketleri bazı çevreler tarafından tepki ile karşılanmıştır.
- Halk Fırkası içindeki veya dışındaki bazı güçler birleşerek yeni bir parti kurmuşlardır.
- Türkiye Cumhuriyeti'nin ikinci siyasi partisi olan Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası; cumhuriyetçi, liberal ve demokrasi yanlısı olduğunu belirtmekteydi.
- İttihatçılar, saltanat ve hilafet yanlıları tarafından desteklenmiştir.
- Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk muhalefet partisi olan bu partinin kurucuları; Kazım Karabekir Paşa (Parti başkanı), Dr. Adnan Adıvar, Rauf (Orbay), Ali Fuat (Cebesoy), Refet Bele'dir.
- "Parti, dini inançlara saygılıdır." parolasını kullandığı için inkılaplara karşı tavır alan tutucu kesim, bu parti etrafında toplanmaya başlamıştır. Çünkü bu kesim Terakkiperver Cumhuriyet Partisi'ni, saltanatı geri getirecek bir araç olarak görmüşlerdir.
- Parti üyelerinin meclisteki davranışları, yeniliklere karşı olanları cesaretlendirmiş ve birçok karışıklığın çıkmasına neden olmuştur. Bu gelişmeler üzerine 13 Şubat 1925'te **Şeyh Said Ayaklanması** çıkmıştır.
- Bu ayaklanmayı bastırmak için çıkarılan **Takrir-i Sükun Yasası**'na dayanılarak parti kapatılmıştır (5 Haziran 1925).

**Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nın kurucuları
(Kazım Karabekir, Refet Bey, Adnan Bey, Rauf Bey, Ali Fuat Bey)**

Şeyh Said Ayaklanması (13 Şubat 1925)**Nedenleri**

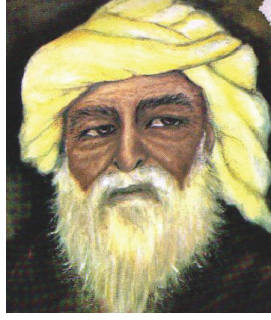
- * Musul'u Türkiye Cumhuriyeti'ne bırakmak istemeyen İngiltere'nin Doğu'da bir tampon devlet kurma çalışmalarına girmesi
- * Laiklikle ilgili yapılan inkılaplara tavır koyan tutucu kesimin laik Cumhuriyet ve onun ilkelerine karşı kışkırtılması.
- Urfa'nın Piran İlçesi'nde Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nın üyelerinden olan Şeyh Said ve adamları büyük bir ayaklanma başlatmış ve "Dine daha fazla saygı gösterilmelidir." parolası ile bu isyanı tüm Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ne yaymışlardır.
- Gelişmeler üzerine Fethi Okyar Hükümeti istifa etmiştir. Yeni kurulan İsmet Paşa Hükümeti ayaklanmaya karşı çok sert önlemler almıştır.

Bu önlemler;

- * Güneydoğu Anadolu'da seferberlik ilan edilmiştir.
- * Takrir-i Sükun Kanunu çıkarılmıştır.
- * Bu isyanla ilgisi görülen Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası kapatılmıştır.
- * İstiklal Mahkemeleri kurulmuştur.

Sonuçları

- * Laik düzeni yıkmak isteyen ilk büyük ayaklanma bastırılmıştır.
- * Bu ayaklanma çok partili hayat denemelerini başarısız kıldığı gibi Musul'un kaybedilmesine de neden olmuştur.

Şeyh Sait

NOT

Takrir-i Sükun Kanunu, Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nın ve Şeyh Sait Ayaklanması'nın yarattığı tehlikeleri ve olağanüstü şartların ortaya koyduğu engelleri önlemek amacıyla 4 Mart 1925'te çıkarılmıştır. İki yıl için çıkarılmış, daha sonra iki yıl daha uzatılmıştır. Bu dört yıllık döneme (1925 – 1929) Takrir-i Sükun Dönemi adı verilir.

NOT

Şeyh Sait Ayaklanması, Türkiye Cumhuriyeti'ne ve laik inkılaplara karşı ilk tepki ve ilk karşı devrimci harekettir.

Mustafa Kemal'e Suikast Girişimi (16 Haziran 1926)

- Laiklik doğrultusunda yapılan inkılaplara karşı tavır koyanlarla eski İttihat ve Terakki Partisi yanlıları tarafından düzenlenmiştir.
- Mustafa Kemal'in İzmir'e bir gün geç gitmesi üzerine vicdanı ile başbaşa kalan suikastçiler korkarak kendi kendilerini ihbar etmişler ve yakalanarak İstiklal Mahkemeleri'nde yargılanmışlardır. Böylece bu girişim başarısızlıkla sonuçlanmıştır.
- Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası yöneticileri de bu olayla ilgili görülerek yargılanmış; fakat delil yetersizliğinden serbest bırakılmışlardır.

Serbest Cumhuriyet Fırkası (12 Ağustos 1930)

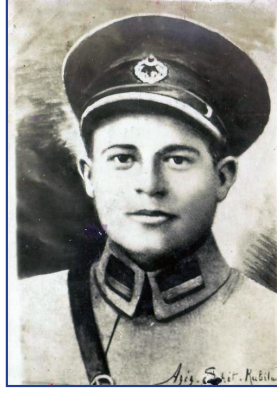
- 1929 -1930 yılları arasındaki dünya ekonomik bunalımı Türkiye'yi de olumsuz etkilemiştir.
- Mustafa Kemal daha demokratik bir ortam oluşturabilmek için yeni bir parti kurdu ve halkın görüşlerini meclise daha çok yansıtmak istemiştir. Çünkü mecliste tek partinin bulunması hükümetin denetlenmesini engelliyor, iktidara karşı eleştiri yapılamıyordu. Yeni parti ile bu sıkıntıların önlenmesi düşünülmüştür.
- Bu partiyi Mustafa Kemal'in isteği üzerine **Fethi Okyar** kurmuştur.
- Cumhuriyet yönetimine ve inkılaplara bağlı olarak kurulan bu parti, Türkiye Cumhuriyeti'nin ikinci muhalefet ve üçüncü siyasal partisidir (12 Ağustos 1930).
- Devletçilik ilkesi yerine **liberal ekonomiyi** benimseyen bu parti zamanla inkılaplara karşı olanların eline geçmiştir. Bunun üzerine Fethi Bey ve arkadaşları kendi kurdukları partiyi kapatmak zorunda kalmışlardır (18 Aralık 1930).

Menemen Olayı (23 Aralık 1930)

- Serbest Cumhuriyet Fırkası içinde örgütlenenlerin bir kesim, Menemen'de Derviş Mehmet öncülüğünde ayaklanmışlar ve olayı bastırmaya çalışan öğretmen subay **Kubilay**'ı öldürmüşlerdir. Ayaklanmanın amacı, laik cumhuriyet yönetimini yıkmaktır.
- Menemen'deki isyan, Türk askerleri tarafından bastırılmış, suçlular askeri mahkemelerde yargılanmışlar ve cezalandırılmışlardır.

NOT

Bu olay ülkede demokrasi için elverişli ortamın henüz oluşmadığını ortaya koymuştur. Bundan dolayı ve araya II. Dünya Savaşı'nın girmesi nedeni ile 1946 yılına kadar yeni bir partinin kurulmasına izin verilmemiştir.

Şehit Asteğmen Kubilay

NOT

Kubilay Olayı'ndan sonra çok partili sistemin gerçekleştirilmesinin mümkün olmadığı anlaşıldığından demokratik sisteme geçiş Mustafa Kemal tarafından ileri bir tarihe ertelendi. Demokratik düzen ancak 1946 yılında Demokrat Parti'nin kurulmasıyla gerçekleşti.

Etkinlik 5

Aşağıdaki açıklamaları okuyup yanlarına "D" veya "Y" yazarak doğru ya da yanlış olduğunu belirtiniz. Verilen bilgiler yanlışsa altındaki boşluğa doğrusunu yazınız.

1. Cumhuriyetin ilanı ile beraber meclis hükümeti sisteminden kabine sistemine geçilmiştir.
2. Halifeliğin kaldırılmasıyla laiklik yolunda en önemli adım atılmıştır.
3. 1924 Anayasası laik anayasaların ilk örneğidir.
4. Erkan-ı Harbiye Vekaleti'ne son verilerek ordunun siyasetten uzak tutulması amaçlanmıştır.
5. Takrir-i Sükun Kanunu, Şeyh Said İsyanı sırasında rejimi ve inkılapları korumak amacıyla çıkartılmıştır.
6. Türkiye Cumhuriyeti'nde kurulduktan sonra bir süre tek partili yönetimin sürdürülmüş olmasının sebebi, tek elden yönetimin en iyi yönetim biçimi olarak kabul edilmesidir.

İKİ SAVAŞ ARASINDAKİ DÖNEMDE TÜRKİYE VE DÜNYA

ATATÜRK DÖNEMİ'NDE DIŞ POLİTİKA

- Türkiye'nin 1923 - 1938 yılları arasında izlediği dış politika, Lozan'da çözümlenemeyen meselelerin çözüme kavuşturulması yönünde olmuştur.
- Mustafa Kemal dış politikada iki temel esas belirlemiş ve bunlardan taviz vermemiştir. Bu esaslar;
- * Türkiye'nin siyasi bağımsızlığını korumak
- * Devletler arasındaki anlaşmazlıkları barış yolu ile çözmek
- Bu nedenle dış politikada; "Yurtta Sulh, Cihanda Sulh" ilkesi ile hareket edilmiştir.

NOT

"Bağımsızlık ve devletlerin eşitliği" ilkesine saygılı olmayan, Türk bağımsızlığını tanımayan ve topraklarını ele geçirmek isteyen güçlere karşı ise "güçlenerek caydırma" siyaseti izlenmiştir.

- Lozan Antlaşması'ndan Atatürk'ün ölümüne kadar geçen zaman içinde, Türk dış siyasetinin geçirdiği aşağıdaki gelişmeler, barış ilkesinin nasıl uygulandığının birer önemli kanıtıdır.

A. YABANCI OKULLAR SORUNU (1925)

- Lozan Barış Antlaşması'nda yabancı okullar Türk kanunlarına göre yönetilecek kararı alınmıştı. Fakat Türkiye bu kararı uygulamaya kalkınca bazı devletlerin tepkisi ile karşılaşmıştır.
- 1924 yılında yabancı okullarda dini ayin yapılması için oluşturulan salonlar kapatılarak, öğretmenlerin dini kıyafet giymesi yasaklandı. Daha sonra da bu okullarda Türkçe, Tarih ve Coğrafya derslerinin Türkçe okutulmasına ve Türk öğretmenlerin bu derslere girmesine, yine bu okulların Türk müfettişlerince denetlenmesine karar verilmiştir.
- Papalık ve bazı Avrupa devletleri özellikle Fransa buna karşı çıkmış, Türkiye ise bu meseleyi kendi iç sorunu olarak değerlendirmiş ve yabancı devletlerin bu konulara karışmasını reddetmiştir. Bu devletler, Türkiye'nin isteğini kabul etmek zorunda kalmışlar ve sorun çözümlenmiştir.

NOT

Türk hükümeti, yabancı okullar sorununu iç sorun sayarak görüşme konusu yapmamıştır.

NOT

Atatürk, gerek Milli Mücadele süresince Batılı devletlerle yapılan görüşmelerde, gerekse Lozan Barış Görüşmeleri sonrasında bağımsızlık ilkesine gölge düşürebilecek tutum ve davranışlardan özenle uzak durmuştur.

B. MUSUL (IRAK SINIRI) SORUNU (5 HAZİRAN 1926)

- Musul, Misak-ı Milli sınırları içerisinde olmasına rağmen, Lozan Barış Antlaşması ile bu konuya bir çözüm getirilememiştir. Fakat sorunun Türkiye ile İngiltere arasında yapılacak olan ikili görüşmeler ile çözümlenmesi kararlaştırılmıştır.
- İstanbul'da yapılan Haliç Konferansı (1924) ile İngiltere ve Türkiye arasında bu konu görüşülmüş, İngiltere zengin petrol yataklarına sahip bu bölgedeki çıkarlarını korumak için Musul'un Irak'a ait olduğunu savunmuştur. Bu nedenle konferans başarısızlıkla sonuçlanmıştır.
- Türkiye'nin askeri bir hareket düzenleyerek bölgeyi ele geçirmesini önlemek isteyen İngilizlerin kışkırtmasıyla Şeyh Sait İsyanı çıkmıştır. Bu olay Türkiye'nin bölgedeki haklarından bir süre için vazgeçmesine neden olmuştur.
- Türkiye'nin tüm çabalarına rağmen, Milletler Cemiyeti ve Lahey Adalet Divanı'na götürülen Musul sorunu çözümlenmemiştir.
- Bütün bu nedenlerden dolayı, Türkiye 1926'da İngiltere ile Ankara Antlaşması'nı imzalamak zorunda kalmıştır.

Ankara Antlaşması (5 Haziran 1926)

- * Musul, Irak sınırları içerisinde kalacak, buna karşılık Irak; elde ettiği petrolün % 10'unu 25 yıl süreyle Türkiye'ye verecekti.
- * Bugünkü Türkiye-Irak sınırı çizilmiştir.

NOT

Şeyh Sait Ayaklanması nedeniyle Musul üzerine gerekli askeri harekât yapılamamış ve 1926 Ankara Antlaşması ile Musul, Irak'a bırakılmıştır.

C. DIŞ BORÇLAR SORUNU (18 HAZİRAN 1928)

- Lozan Antlaşması'nda Osmanlı Devleti'ne ait dış borçların tasviyesi, alacaklı devletlerle Osmanlı Devleti'nden ayrılan devletler arasında görüşülmüş ve bir ödeme planı belirlenmiştir. Ancak bu planın uygulanması sırasında sorunlar yaşanmış; Türkiye, en çok Fransa ile borçlar konusunda anlaşmazlığa düşmüştür.
- 18 Haziran 1928 tarihinde Fransa ile borçların ödenmesi konusunda yeniden görüşülmüş ve anlaşmaya varılmış, borçların ödeme şekli ve miktarı belirlenmiştir. Borç ödemesi ancak 1954'te bitmiştir.

D. NÜFUS MÜBADELESİ (ETABLİ) SORUNU (10 HAZİRAN 1930)

- Lozan Barış Antlaşması'na göre Türkiye'deki Rumlarla, Yunanistan'daki Türkler karşılıklı olarak yer değiştireceklerdi. Fakat Batı Trakya'daki Türkler ile İstanbul'daki Rumlar bu değişimin dışında tutulacaktı.
- Antlaşmanın uygulama aşamasında Yunanistan, İstanbul'da daha fazla Rum bırakmak istemiş, Türkiye ise bu isteğe karşı çıkmıştır. Bu nedenle çıkan anlaşmazlıklar, 10 Haziran 1930'da Yunan Başbakanı Venizelos'un Türkiye'yi ilk kez ziyaret etmesiyle çözümlenmiştir.
- Bu ziyaret ile Türk-Yunan ilişkileri düzelmiş, 1934'te Balkan Antantı'nın imzalanmasına zemin hazırlamıştır. İki ülke arasında dostluk ve yakınlaşma 1954'te başgösteren Kıbrıs sorununa kadar devam etmiştir.

NOT

1930 Antlaşması, Türk - Yunan ilişkilerinde yeni bir dönemi başlattı. Türk Hükümetinin daveti üzerine Venizelos, 29 Ekim 1930 tarihinde Türkiye'yi ve Başbakan İsmet İnönü de Ekim 1931'de Yunanistan'ı ziyaret etti.

Atatürk ve Venizelos

Etkinlik 6

Aşağıdaki boşlukları uygun kelimelerle doldurunuz.

1. Atatürk dönemi Türk dış politikasında özellikle Antlaşması'ndan arta kalan sorunların çözümüyle ilgilenilmiştir.
2. Türk hükümeti sorununu iç sorun sayarak görüşme konusu yapmamıştır.
3. Musul sorunu, Cumhuriyet Dönemi'nde Türkiye ile arasında yaşanan bir mesele olmuştur.
4. Musul, 1926 Antlaşması ile Irak'a bırakılmıştır.
5. Türkiye dış borçlar sorununu özellikle ile yaşamıştır.
6. Nüfus mübadelesi sorunu Türkiye ile arasında yaşanmıştır.
7. Lozan Antlaşması'na göre kentindeki Rumlar ile bölgesindeki Türkler mübadele dışında tutulmuştur.
8. Atatürk dönemi Türk dış politikasında ve ilkeleri esas alınmıştır.

E. TÜRKİYE'NİN MİLLETLER CEMİYETİ'NE GİRİŞİ (18 TEMMUZ 1932)

- Milletler Cemiyeti, 1918'de ABD Başkanı Wilson'un ilkeleri doğrultusunda kurulmuştur.
- Bu cemiyetin temel amacı, uluslararası anlaşmazlıkları barışçı yollarla çözümlenmek ve böylece dünya barışını korumaya çalışmaktır. Ancak bir süre sonra bu cemiyet, büyük devletlerin çıkarına hizmet etmeye başlamıştır.
- Türkiye, dünya barışına yaptığı katkılar nedeniyle Milletler Cemiyeti'ne girmeye çağırılmıştır. Türkiye bu cemiyetin işlemedeki aksaklıkları bilmekle beraber; dünya siyasetiyle bütünleşmek, "Yurtta Sulh Cihanda Sulh" ilkesi ile dünya barışının korunması için beslediği iyi niyeti göstermek amacıyla yapılan çağırışı kabul ederek 18 Temmuz 1932'de Milletler Cemiyeti'ne üye olmuştur.

Milletler Cemiyeti Toplantısı

NOT**Yeni Türk Devleti'nin;**

- "Yurtta ve dünyada barış" ilkesini benimsemesi,
 - Stratejik öneminin olması,
 - Cemiyet üyesi devletlerin Alman ve İtalyan yayılcılığına karşı Türkiye'yi yanlarına alma düşüncesi,
- Türkiye'nin Milletler Cemiyeti'ne çağırılmasında etkili olmuştur.**

F. BALKAN ANTANTI (9 ŞUBAT 1934)

- Faşist İtalya ve Nazi Almanyası'nın saldırgan ve istilacı politikalarına karşı bir önlem almak üzere; **Türkiye'nin** öncülüğünde **Yunanistan, Yugoslavya ve Romanya** arasında kurulmuştur.
- Balkan Antantı'nın amacı, taraf devletler arasında karşılıklı olarak sınırlarının güvenlik altına alınmasıdır. Böylece Balkanlara karşı beliren tehditleri önlemek, komşular arasında dostluk kurmak ve güç birliği sağlanmak istenmiştir.
- Bir süre sonra Almanya ve İtalya'nın baskılarına dayanamayan Yugoslavya, Bulgaristan ile 1937'de antlaşma yaparak antantın ilkelerine ters düşmüştür.
- 1940 yılında son kez toplanan bu antant, II. Dünya Savaşı'nın Balkanları da içine alması nedeniyle bir daha toplanamamıştır.

NOT

Balkan Antantı ile Türkiye batı sınırlarını güvence altına almıştır. Tarihte ilk kez bu dört Balkan devleti Atatürk öncülüğünde bir araya gelmiştir.

İKİ SAVAŞ ARASINDAKİ DÖNEMDE TÜRKİYE VE DÜNYA

G. MONTRÖ BOĞAZLAR SÖZLEŞMESİ (20 Temmuz 1936)

Nedenleri

- * Lozan Antlaşması'na göre silahsız tutulan Boğazların savunmasız durumda olması ve yeni bir dünya savaşı tehlikesinin belirmesi
 - * Milletler Cemiyeti'nin verdiği garantinin yetersiz kalması
 - * İtalya'nın ve Almanya'nın saldırgan politika izlemeleri
- II. Dünya Savaşı'nın yaklaşması üzerine, Boğazların savunması zorunlu hale gelmiş ve Türkiye, Milletler Cemiyeti'nden Boğazlar statüsünün yeniden belirlenmesini istemiştir.
 - Türkiye'nin haklı istekleri üzerine bir konferans toplanmış ve Montrö Boğazlar Sözleşmesi imzalanmıştır. (20 Temmuz 1936)

Kararları

- * Türkiye, Boğazlarda asker bulundurabilecek ve Boğazları dilediği gibi silahlandırabilecek
- * Boğazlar Komisyonu kaldırılarak tüm yetkileri Türkiye'ye verilecek
- * Ticaret gemileri Boğazlardan serbestçe geçebilecek
- * Savaş gemilerinin Boğazlardan geçişi bazı şartlara tabi olacak
- * Karadeniz'e kıyısı olmayan devletlerin bu denizdeki savaş gemileri sınırlandırılacak

Önemi

- Boğazlarda kesin denetim sağlanmış ve bu konuda Lozan Antlaşması'nın Türk egemenliğini kısıtlayıcı hükümleri ortadan kaldırılarak Boğazlar sorunu Misak-ı Milli doğrultusunda çözümlenmiştir.
- Bu sözleşme ile Türkiye'nin uluslararası politikada önemi artmıştır.
- Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki güvenliği ve durumu güçlendirilmiştir.
- Türk-Sovyet ilişkileri bozulmuş, bunun sonucu olarak da Türk-İngiliz yakınlaşması başlamıştır.

Montrö Görüşmelerinde delegeler toplantı sırasında (1936)

H. SADABAT PAKTI (8 TEMMUZ 1937)

- 1935'te İtalya'nın Habeşistan'a saldırması, Doğu Akdeniz'de ve Ortadoğu'da güvenliği tehlikeye düşürmüştür.
- Doğu Akdeniz için "Bizim Deniz" terimini kullanan İtalya ve lideri Mussolini Türkiye'yi ve Ortadoğu ülkelerini tehdit etmeye başlamıştır.
- Bu nedenlerden dolayı **Türkiye**, doğusunda bir güvenlik alanı oluşturmak için **İran, Irak** ve **Afganistan** ile Sadabat Paktı'nı imzalamıştır. Bu pakt ile bölgede barış ve güven sağlanmış, ancak II. Dünya Savaşı'ndan sonra pakt ortadan kalkmıştır.

NOT

Türkiye Balkan Antantı ile batı sınırlarını, Sadabat Paketi ile doğu sınırlarını güvence altına almıştır.

I. HATAY SORUNU

- Fransa ile 20 Ekim 1921'de imzalanan Ankara Antlaşması ile Hatay, Türkiye'nin sınırları dışında kalmış ve Lozan'da aynı statü kabul edilmiştir. 1936'da Fransa mandasından kurtulan Suriye'nin bağımsızlığını ilan etmesiyle Hatay sorunu yeniden ortaya çıkmıştır.
- Türkiye'nin Milletler Cemiyeti'ne başvurusuyla, Hatay'da halk oylamasına karar verilmiştir. Atatürk'ün çabaları sonucunda yapılan halk oylaması ile bağımsız bir Hatay Devleti kurulmuştur. (2 Eylül 1938)
- 23 Haziran 1939'da Hatay parlamentosu, oy birliği ile Türkiye'ye katılma kararı almıştır.

NOT

Atatürk'ün üzerinde yoğun çalışma yaptığı ve sonucunu göremediği tek dış politika olayı Hatay'ın Türkiye Cumhuriyeti'ne katılmasıdır.

Etkinlik 7

Aşağıdaki açıklamaları okuyup yanlarına "D" veya "Y" yazarak doğru ya da yanlış olduğunu belirtiniz. Verilen bilgiler yanlışsa altındaki boşluğa doğrusunu yazınız.

1. Milletler Cemiyeti, Musul konusunda Türkiye lehine tutum sergilemiştir.
2. Montrö Sözleşmesi ile boğazlar üzerinde kesin Türk egemenliği sağlanmıştır.
3. Türkiye, Balkan Antantı ile bölgesindeki barışa katkıda bulunmuş ve batı sınırının güvenliğini sağlamıştır.
4. Sadabat Paketi ile Türkiye'nin Suriye ile yaşadığı gerginlik sona ermiştir.
5. 1938'de bağımsız Hatay Cumhuriyeti kurulmuş ve parlamentosunun oy çokluğuyla aldığı bir kararla 1939 yılında anavatanına katılmıştır.

NOT

Atatürk'ün ölümü üzerine 11 Kasım 1938 tarihinde toplanan TBMM, Atatürk'ün yakın silah arkadaşı olan İsmet İnönü'yü Türkiye Cumhuriyeti'nin ikinci cumhurbaşkanı olarak seçti.

B. İKİ SAVAŞ ARASI DÖNEMDE DÜNYADA MEYDANA GELEN SİYASİ VE EKONOMİK GELİŞMELER

I. Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa'da özellikle Fransa ile Almanya arasında çeşitli gelişmeler yaşanmıştır. Fransa ile Almanya 1925'te imzaladıkları **Locarno Antlaşması** ile karşılıklı güven anlayışını geliştirmiştir. Bu antlaşmaya İngiltere, Belçika ve İtalya da katılmış ve Avrupa'da devletler bazı sınırlarına teminat vermiştir. (Ancak Almanya yalnızca Batı sınırları için teminat vermiş, Doğu için vermemiştir.) Locarno Antlaşması'ndan sonra Almanya yeniden uluslararası işbirliğine girmiş, hatta 1926'da Milletler Cemiyeti'ne alınmıştır. Ancak bu antlaşmalar, Versay Antlaşması'nı zayıflatan süreci de başlatmıştır. Bu dönemde barışın devamı için gerekli temellerin atılması, yani silahsızlanma çabaları önem kazanmıştır. Dünya bu şekilde devamlı bir barış için çabalarken (Washington Deniz Silahsızlanma Konferansı, Londra Deniz Silahsızlanma Konferansı, **Kellogg Paketi**, Kara Silahsızlanma meselesi gibi) I. Dünya Savaşı'nın getirdiği yıkım, tazminat, üretim azalması gibi etkenlerle 1929'dan itibaren ABD'de New York borsasının çökmesiyle patlak veren dünya ekonomik bunalımının (Kara Perşembe) etkileri dalga dalga dünyanın her köşesine ulaşmıştır. Bu da dünyanın siyasal atmosferini etkilemiş ve siyasal çatışmalar peş peşe patlak vermiştir.

Bunlardan başlıcaları şunlardır:

- Japonya'nın Mançurya'ya saldırması (19 Eylül 1931)
- Almanya'da Nazi Partisi'nin iktidara gelmesi (30 Ocak 1933)
- Almanya'nın Avusturya'yı ilhak girişimi (1934)
- Almanya'nın Versay Antlaşması'nın kayıplarından kurtulması ve silahlanmaya başlaması (1934)
- İtalya'nın Habeşistan'ı işgali (1935)
- Almanya'nın Ren bölgesine askerlerini göndermesi (1936)
- Almanya ile İtalya arasında Berlin - Roma Mihveri'nin oluşturulması (1936). Buna Berlin - Tokyo Mihveri'nin (Rusya'ya karşı) eklenmesi (Anti - Komintern Pakt)
- İspanya'da iç savaş çıkması (Milliyetçilerle - cumhuriyetçiler arasında)
- Japonya'nın Çin'i istilaya girişmesi (1937)
- Çekoslovakya'nın parçalanması ve Almanya'nın Çekoslovakya'yı ele geçirmesi (1939)

Bu sorun ve gelişmelerle dünya yeniden bir savaşa doğru hızla ilerlemiştir.

NOT

I. Dünya Savaşı'ndan sonra totaliter rejimlerin kurulduğu ülkeler İspanya (Franco liderliğinde), Almanya (Hitler liderliğinde), İtalya (Mussolini liderliğinde)'dir.

Aşağıda iki savaş arası dönemde Türkiye ve Dünya'da yaşanan bazı gelişmeler ve bu gelişmelere ait açıklamalar verilmiştir. Açıklamaların başında bulunan harfi ilgili olduğu gelişmenin önündeki noktalı bölüme yazarak doğru eşleştirmeyi yapınız.

Gelişmeler

- 1. Montrö Sözleşmesi
- 2. Balkan Antantı
- 3. 1926 Ankara Antlaşması
- 4. Locarno Antlaşması
- 5. Nüfus Mübadelesi (Etabli) Sorunu
- 5. Briand - Kellogg Paktı
- 6. Sadabat Paktı
- 7. Yabancı Okullar Sorunu

Açıklamalar

- A.** Almanya ve İtalya'nın izlediği yayılcı politikalar karşısında Türkiye, Bulgaristan, Yunanistan ve Yugoslavya arasında imzalanmış ve Türkiye Batı sınırlarını güvence altına almıştır.
- B.** Musul, Irak'a bırakılmıştır.
- C.** Lozan Antlaşması'ndan arta kalan ve Yunanistan'la yaşanan bir meseledir.
- D.** 1925 yılında Almanya ile Fransa arasında uluslararası barış ve işbirliğini geliştirmek amacıyla imzalanmıştır.
- E.** Türkiye, İran, Irak ve Afganistan arasında imzalanmış ve Türkiye II. Dünya Savaşı öncesinde Doğu sınırlarını güvence altına almıştır.
- F.** Türk hükümeti bu meseleyi iç sorun sayarak, diğer devletlerle görüşmeyi reddetmiş ve aldığı kararlara müdahale ettirmemiştir.
- G.** Boğazlar üzerinde kesin Türk egemenliği tanınmıştır.
- H.** I. Dünya Savaşı'ndan sonra dünya barışını korumak amacıyla toplanmış, üye devletler savaşı milli politikalarına alet etmeyeceklerine ve tüm anlaşmazlıkların çözümü için daima barışçı yolları kullanacaklarına dair kararlar almışlardır.

1. Mustafa Kemal siyasal partilerin kurulmasına destek vererek;

- I. Demokratik rejimi tam anlamıyla uygulamak
- II. Hükümetin denetlenmesini sağlamak
- III. Farklı fikirlerin mecliste temsil edilmesine olanak tanımak

amaçlarından hangilerini gerçekleştirmeye çalışmıştır?

- A) Yalnız II B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

2. Türkiye Cumhuriyeti'nde 1950'li yıllara kadar hükümetlerin çalışmalarının tam olarak denetlenmemesinde;

- I. Saltanat yanlılarının hükümette görev alması
- II. Mecliste tek partinin olması
- III. Ordunun siyasetten ayrılması

durumlarından hangilerinin etkili olduğu savunulamaz?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) II ve III

3. Mustafa Kemal, siyasal partilerin, demokrasilerin vazgeçilmez unsurları olması ilkesinden hareketle çok partili siyasal hayata bir an önce geçilmesi yolunda çaba sarfetmiş; ancak kurulan partiler kısa zamanda amaçlarından uzaklaştıkları için kapatılmışlardır.

Bu durumun nedeni, öncelikle aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?

- A) Demokratik rejimin gerçekleştirilmek istenmesiyle
- B) Toplumun çok partili siyasal hayata henüz hazır olmamasıyla
- C) Rejimi tehdit eden isyanların çıkmasıyla
- D) Cumhuriyeti korumanın zorlaşmasıyla
- E) Siyasal partilerin dış güçlerin çıkarları doğrultusunda kullanılmasıyla

4. Cumhuriyetin ilan edilmesinden sonra ülkenin çeşitli bölgelerinde ayaklanmalar çıkmıştır.

Aşağıdakilerden hangisinin bu ayaklanmaların çıkmasında etkili olduğu savunulamaz?

- A) Bazı muhalif partilerin isyancılara cesaret vermesi
- B) Yeni rejimin tam olarak benimsenmemiş olması
- C) Devletin sosyal sınıf farkını reddetmesi
- D) Halkın dini duygularının bazı çevrelerce istismar edilmesi
- E) Halifelik makamının kaldırılması

5. Şeyh Said İsyanı, Musul'un Türk toprakları dışında kalmasında etkili olmuştur.

Buna göre,

- I. İç politikada yaşanan gelişmeler, dış politikayı etkilemiştir.
- II. Toplumsal sorunlar yaşanmıştır.
- III. Bazı ulusal hedefler gerçekleştirilememiştir.

Yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) I, II ve III

6. I. Devletlerarası hukuk kurallarına saygılı olma
II. Ulusların eşitliği anlayışını benimseme
III. Bölgesel işbirliğini geliştirme

Yukarıdakilerden hangilerinin, Türk dış politikasının oluşmasında belirleyici olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) II ve III E) I, II ve III

7. Türkiye'nin 18 Temmuz 1932'de üye olduğu Milletler Cemiyeti'ne güven duymamasında;
- İngiltere'nin etkisi altında olması,
 - Dünya ülkelerinin temsilcilerinden oluşması,
 - Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra kurulması
- durumlarından hangilerinin etkili olduğu savunulabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) II ve III

8. 1926 yılında Türkiye ile İngiltere arasında imzalanan Ankara Antlaşması'na göre, Irak petrol gelirlerinin % 10'unun 25 yıl boyunca Türkiye'ye verilmesi kararlaştırılmıştır.

Bu durum aşağıdakilerden hangisine kanıt gösterilebilir?

- İngiltere'nin Türkiye üzerinde hakimiyet kurduğuna
- Irak'ın egemenlik ve bağımsızlık haklarının güven altına alındığına
- Türkiye'nin ekonomik kazanım elde ettiğine
- Ortadoğu'daki silahlı çatışmaların arttığına
- Arap halklarının bağımsızlıklarını kazandığına

9. Montrö Boğazlar Sözleşmesi'nin "Türkiye, savaş girer veya savaş tehlikesi ile karşılaşırsa Boğazları istediği gibi açıp kapayabilecek." maddesinin;
- Türkiye'nin egemenlik haklarının güçlenmesi
 - Bireysel özgürlüklerin genişlemesi
 - Türkiye'nin stratejik öneminin artması
- gelişmelerinden hangilerine ortam hazırladığı savunulabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) II ve III

10. 27 Ağustos 1928'de kurulan Briand - Kellogg Paktı ile taraflar, savaşı milli politikalarına alet etmeyeceklerini, anlaşmazlıkların çözümü için savaş yoluna gitmeyeceklerini, savaştan vazgeçtiklerini ve bütün anlaşmazlıkları için daima barışçı vasıtaları kullanacaklarını taahhüt etmişlerdir.

Buna göre, Briand Kellogg Paktı'nın kurulması;

- İnsanlığı yok edici silahların çeşit ve güçlerinin artması
 - Büyük kayıplara uğrama korkusunun tarafları anlaşmaya zorlaması
 - Savaşla çözülecek sorunların ortadan kalkması
- durumlarından hangileri ile açıklanabilir?

A) Yalnız II B) II ve III C) I ve II
D) I, II ve III E) I ve III

11. Hatay'ın anavatana katılmasında aşağıdakilerden hangisinin etkili olduğu savunulamaz?

- Türkiye ile kültürel bağlarının güçlü olması
- Türkiye'nin başarılı bir diplomasi izlemesi
- Türkiye'nin bölgesel konumunun güçlenmesi
- Uluslararası uygun bir ortamın oluşması
- Hatay'ın Suriye ile sınırının olması

12. I. Locarno Antlaşması
II. Milletler Cemiyeti
III. Briand - Kellogg Paktı
IV. Yalta Konferansı

Yukarıdakilerden hangileri I. Dünya Savaşı sonrasında oluşan barış sürecini koruma çabaları arasında yer almaz?

A) I ve IV B) Yalnız IV C) II ve III
D) I ve II E) Yalnız I

1. Mustafa Kemal, çok partili hayata geçilmesini isterken; demokratik rejimi gerçekleştirmeyi, hükümetin denetlemesini sağlamayı, farklı fikirlerin meclise girmesini sağlayarak ulusal iradenin yönetime tam olarak yansımalarını sağlamayı amaçlamıştır.

YANIT E

2. 1950'li yıllara kadar iktidar partisi dışında başka bir parti olmadığından, yani çok partili yaşama geçilemediğinden hükümet çalışmaları yeterince denetlenmemiştir.

YANIT D

3. Atatürk döneminde çok partili hayata geçilememesinin nedeni, toplumun çok partili hayata henüz hazır olmaması ve demokrasi bilincinin tam olarak yerleşmemiş olmasıdır.

YANIT B

4. Cumhuriyetin ilan edilmesinden sonra çıkan Şeyh Sait İsyanı ve Menemen Ayaklanması ülkede gerçekleştirilen köklü yeniliklere karşı bir tepki olup bu tepki belli güçler tarafından kışkırtılmıştır. Ayaklanmalar daha çok dini ve siyasi karakterli olup devletin sosyal sınıf farkını reddetmesinin bu ayaklanmalarla bir ilgisi yoktur.

YANIT C

5. İç politikada yaşanan şeyh Sait İsyanı, dış politikada Musul'un kaybedilmesine; ülkede bir isyanın olması, toplumsal sorunların yaşandığına; Musul'un kaybedilmesi bazı ulusal hedeflerin gerçekleştirilemediğine kanıttır.

YANIT E

6. Atatürk döneminde temelleri atılan Türk dış politikası barışçı bir anlayış üzerine oturtulmuştur. Bu doğrultuda komşu devletlerle yapılan anlaşmalarla bölge devletleriyle işbirliği geliştirilmeye çalışılmış; ulusların eşitliği ve devletlerarası hukuk kurallarına saygılı olma prensipleri benimsenmiştir.

YANIT E

7. 1926'da Musul'un Irak'a verilmesinde etkili olan İngiltere'nin Milletler Cemiyeti'nde etkili olması Türkiye'nin cemiyete duyduğu güveni azaltmıştır.

YANIT A

8. Türkiye Ankara Antlaşması'ndan siyasi beklentilerini karşılayamazken, sadece Irak petrollerinden belli bir süre pay almak suretiyle ekonomik kazanım elde etmiştir.

YANIT C

9. Türkiye'nin Boğazlar üzerindeki yetkilerinin artması egemenlik haklarının güçlenmesine, Boğazlar üzerindeki tam hakimiyet ise stratejik öneminin artmasına ortam hazırlamıştır. Bireysel özgürlüklerin genişlemesi ancak hukuki düzenlemelerle olur.

YANIT D

10. Uluslararası barışı korumaya yönelik Briand - Kellogg Paktı'nın kurulması, insanlığı yok edici silahların çeşit ve güçlerinin artması ve dolayısıyla büyük kayıplara uğrama korkusunun tarafları anlaşmaya zorlamasıdır.

YANIT C

11. Hatay'ın Suriye ile sınırının olması Suriye ile Türkiye arasında sorun çıkmasına neden olmuş; Türkiye'ye bağlanmasını zorlaştırmıştır.

YANIT E

12. Locarno Antlaşması, Milletler Cemiyeti ve Briand - Kellogg Paktı, I. Dünya Savaşı sonrası barışın sürekliliğini sağlamaya yönelik çalışmalar arasında yer almaktadır. Ancak Yalta Konferansı II. Dünya Savaşı'nın sonlarına doğru, savaş sonrası kurulacak düzeni ve yapılacak antlaşmaların esaslarını belirlemek amacıyla toplanmıştır.

YANIT B

1. Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nın kurulması rejim karşıtlarının bu partiye katılmasına ve Şeyh Said İsyanı'nın ortaya çıkmasına ortam hazırlamıştır.

Bu bilgiye dayanarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Siyasette karışıklıkların olduğuna
B) Yenilik hareketlerinden vazgeçildiğine
C) Bazı siyasi partilerin halkı olumsuz etkilediğine
D) İnkılap hareketlerine karşı grupların oluştuğuna
E) Halkın henüz çok partili yönetime hazır olmadığını

2. II. TBMM'de, hükümeti oluşturan Cumhuriyet Halk Fırkası'nın programına muhalif olan bazı milletvekilleri Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nı kurmuşlardır. Fakat bu partinin ömrü çok uzun olmamış, çıkan Şeyh Said İsyanı sırasında parti kapatılmıştır.

Bu durumun, öncelikle aşağıdakilerden hangisini engellediği savunulabilir?

- A) Demokrasiye geçişin tam olarak sağlanmasını
B) Ulusal egemenlik anlayışının uygulamaya koyulmasını
C) Hukuk alanındaki devrimlerin yapılmasını
D) Laik devlet yapısının pekiştirilmesini
E) Ekonomik yatırımların yapılmasını

3. **Yeni Türk Devleti'nde gerçekleştirilen;**

- I. Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nın kurulması
II. 1934 yılında kadınlara seçme-seçilme hakkının tanınması
III. Mahkemelerde kadın-erkek eşitliğinin sağlanması
- gelişmelerinden hangilerinin, yönetimde demokratik anlayışı güçlendirmeye yönelik olduğu savunulabilir?**

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) II ve III

4. **Atatürk'ün;**

- I. Serbest Cumhuriyet Partisi'nin kurulmasını desteklemesi
II. Saltanatın kaldırılması ile ilgili önergeyi meclise sunması
III. Toplumsal alanda kadının erkeğe eşit duruma getirilmesi için hazırlıklar yapması

çalışmalarından hangileri, çağdaş ve demokratik bir devletin kurulup geliştirilmesine önem verdiğini kanıtlamaktadır?

- A) Yalnız II
B) Yalnız III
C) I ve II
D) I ve III
E) I, II ve III

5. **Avrupa'da silahlanma yarışının hızlanmasının Türkiye'yi aşağıdakilerden hangisine yönelttiği söylenemez?**

- A) Yayılımcı politikalar izlemeye
B) Bulunduğu bölgede savunma ittifaklarını gerçekleştirmeye
C) Bulunduğu bölgede siyasete yön veren bir devlet olmaya
D) Boğazları tamamen denetim altına almaya
E) Sınır güvenliğini artırıcı önlemler almaya

6. **Montrö Boğazlar Sözleşmesi'ne göre;**

- I. Boğazlar Komisyonu'nun kaldırılıp yetkilerinin Türk devletine devredilmesi,
II. Türkiye'ye, savaşa girmesi ya da savaş tehlikesi karşısında Boğazları kapatma yetkisi verilmesi,
III. Boğazların iki yanındaki askerden arındırılmış bölgenin kaldırılması

gelişmelerinden hangileri boğazlarda Türkiye'nin etkinliğinin güçlendiğinin göstergesidir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I, II ve III
D) II ve III
E) I ve II